



DZIENNIK URZĘDOWY

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

Rok I.

WARSZAWA, dnia 31 marca 1935 r.

Nr. 5.

T R E Ś Ć:

I. OCHRONA I INSPEKCJA PRACY.

	Str.
1. Ustawa z dn. 31.I. 1935 r. o oznaczaniu wagi na ładunkach przewożonych na statkach (Dz. U. R. P. z dnia 21.III. 1935 r. Nr. 18, poz. 99)	150
2. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 21.II. 1935 r. w sprawie nadania umowie zbiorowej z dn. 13.XI. 1934 r. mocy obowiązującej dla wszystkich dozorców domowych m. Poznania (Mon. Pol. z dn. 15.III. 1935 r. Nr. 62, poz. 83)	151
3. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 21.II. 1935 r. w sprawie nadania umowie zbiorowej z dn. 28.XII. 1934 r. mocy obowiązującej dla wszystkich cukrowni woj. poznańskiego z wyjątkiem cukrowni Wierzchosławice. (Mon. Pol. z dn. 16.III. 1935 r. Nr. 63, poz. 84)	151
4. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 14.III. 1935 r. w sprawie nadania umowie zbiorowej z dn. 17.XI. 1934 r. mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich zakładów przemysłowych i handlowych na terenie m. Gniezna i powiatu (z wyjątkiem zakładów w umowie wyłączonych). (Mon. Pol. z dn. 23.III. 1935 r. Nr. 69, poz. 95)	152
5. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 21.III. 1935 r. w sprawie powołania Nadzw. Komisji Rozjem. dla ustalenia warunków pracy i płacy robotników rolnych na obszarze pow. olkuskiego na rok służbowy 1935/36. (Mon. Pol. z dn. 27.III. 1935 r. Nr. 72, poz. 101)	152
6. Okólnik Nr. 12/35 M. O. S. z dn. 19.III. 1935 r. Nr. Pin. 11/2-5 w sprawie wykładni ustawy z dn. 26.XI. 1925 r. dotyczącej uzupełnienia odszkodowań osób, dotkniętych skutkami nieszczęśliwych wypadków przy pracy w b. dzielnicy rosyjskiej lub na wychodźstwie w Rosji	153
7. Pismo okólne M. O. S. z dn. 27.III. 1935 r. Nr. Pin. 19/1-5 w sprawie wzoru unów o naukę w przemyśle	153

II. ZATRUDNIENIE I MIGRACJA.

1. Ustawa z dn. 26.III. 1935 r. o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych (Dz. U. R. P. z dn. 30.III. 1935 r. Nr. 22, poz. 126)	157
1. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 26.III. 1935 r. o wykonywaniu przez Fundusz Pracy pośrednictwa pracy. (Dz. U. R. P. z dn. 31.III. 1935 r. Nr. 23, poz. 152)	157
2. Rozporządzenie M. O. S. z dn. 27.III. 1935 r. o Biurze Pośrednictwa Pracy dla robotników portowych w Gdyni. (Dz. U. R. P. z dn. 31.III. 1935 r. Nr. 23, poz. 153)	160

III. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.

1. Pismo okólne M. O. S. z dn. 23.III. 1935 r. Nr. Un. 20/1-5 w sprawie reorganizacji statystyki chorobowej	164
2. Pismo okólne M. O. S. z dn. 26.III. 1935 r. Nr. Uk. 34/4-5 w sprawie przyjmowania obligacji 6% Państwowej Pożyczki Narodowej na spłatę zobowiązań hipotecznych instytucyj ubezpieczeń społecznych na rzecz innych instytucyj ubezpieczeń społecznych	164

V. ZDROWIE PUBLICZNE.

1. Okólnik Nr. 14/35 M. O. S. z dn. 18.III. 1935 r. Nr. Zn. 3c/4-5. Instrukcja w sprawie wykonywania dezynfekcji i dezynsekcji	164
2. Okólnik Nr. 15/35 M. O. S. z dn. 22.III. 1935 r. Nr. Zn. 6a/1-5 w sprawie jednorocznej praktyki szpitalnej	175
3. Okólnik Nr. 17/35 M. O. S. z dn. 12.III. 1935 r. Nr. Zn. 3c/15-5 w sprawie sposobu oceny pracy przychodni przeciwgruźliczych	180

VI. SPRAWY OGÓLNO-ADMINISTRACYJNE.

1. Okólnik Nr. 13/35 M. O. S. z dn. 8.II. 1935 r. Nr. B. P. 8/1-5 w sprawie zmiany umów z pracownikami kontraktowymi, pełniącymi obowiązki niższych funkcjonarjuszów	186
2. Okólnik Nr. 16/35 M. O. S. z dn. 26.III. 1935 r. w sprawie obowiązku natychmiastowego powiadomienia Ministerstwa o faktach, pociągających za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną lub sądowo-karną w stosunku do pracowników	187
3. Pismo okólne M. O. S. z dn. 21.III. 1935 r. Nr. B. P. 22/8-5 w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w okresie choroby	187
4. Pismo okólne M. O. S. z dn. 21.III. 1935 r. Nr. B. P. 11/2-5 w sprawie urlopów Wielkanocnych	188
5. Pismo okólne M. O. S. z dn. 30.III. 1935 r. Nr. Pr. 9/19-5 w sprawie XII Tygodnia L. O. P. P.	188

KOMUNIKATY.

1. W sprawie korzystania z usług Polskiego Biura Podróży „Orbis”	188
2. W sprawie wydawnictw Ligi Morskiej i Kolonjalnej	189

I. Ochrona i inspekcja pracy.

1.

U S T A W A

z dnia 31 stycznia 1935 r.

o oznaczaniu wagi na ładunkach przewożonych na statkach.

(Dz. U. R. P. z dnia 21 marca 1935 r. Nr. 18, poz. 99).

Art. 1. (1) Na każdej przesyłce opakowanej częściowo lub w całości, mającej tysiąc lub więcej kilogramów wagi brutto, oraz na każdym innym przedmiocie tejże wagi, przeznaczonych do przewiezienia morzem lub drogą wodną śródlądową, nadanych na obszarze Rzeczypospolitej, powinna być przed załadowaniem na statek oznaczona waga zwierzchu ładunku lub w innym miejscu łatwo dostępnym, cyframi i literami nie mniejszymi niż 8 cm długości, o barwie wybitnie odróżniającej się od barwy opakowania towaru lub od barwy towaru i nie dającej się zmyć wodą.

(2) Obowiązek oznaczania wagi w sposób, wskazany w ust. (1), ciąży na wysyłającym ładunek, jeśli zaś ładunek nadaje ekspedytor — na ekspedytorze.

dunek, jeśli zaś ładunek nadaje ekspedytor — na ekspedytorze.

Art. 2. W przypadkach wyjątkowych, gdy trudno jest oznaczyć wagę ładunku ściśle, wysyłający lub ekspedytor będą mogli wskazać wagę przybliżoną.

Art. 3. Nad przestrzeganiem przepisów ustawy niniejszej czuwa Urząd Morski w Gdyni oraz inspekcja pracy, a w żegludze śródlądowej organa powołane do inspekcji tej żeglugi oraz inspekcja pracy.

Art. 4. W przypadku, gdy wysyłający lub ekspedytor nie oznaczyli wagi ładunku, Urząd Morski w Gdyni, albo organa powołane do inspekcji żeglugi śródlądowej zarządzają oznaczenie wagi na koszt wysyłającego lub ekspedytora.

Art. 5. W razie uprzejmego przekroczenia przepisów ustawy niniejszej Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni lub organa powołane do inspekcji żeglugi śródlądowej mogą nakładać

na wysyłających lub ekspedytorów kary grzywny do 200 zł.

Art. 6. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Opieki Społecznej oraz Przemysłu i Handlu, a w odniesieniu do żeglugi śródlądowej — Ministrom: Opieki Społecznej oraz Komunikacji.

Art. 7. Ustawa niniejsza wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu.

Prezydent Rzeczypospolitej:

(—) *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów:

(—) *L. Kozłowski*

Minister Przemysłu i Handlu:

(—) *H. Floyar-Rajchman*

Minister Komunikacji:

(—) *M. Butkiewicz*

Minister Opieki Społecznej:

(—) *Jerzy Paciorkowski*

2.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 21 lutego 1935 r.

w sprawie nadania umowie zbiorowej z dnia 13 listopada 1934 r. mocy obowiązującej dla wszystkich dozorców domowych m. Poznania.

(Monitor Polski z dnia 15 marca 1935 r. Nr. 62, poz. 83).

Na zasadzie rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych i załatwianiu targów zbiorowych pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456) i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 marca 1922 r. o przekazaniu Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej zarządu spraw pracy i opieki społecznej na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 168) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Nadaję moc obowiązującą dla wszystkich dozorców domowych m. Poznania umowie zbiorowej z dnia 13 listopada 1934 r., zawartej w Poznaniu przez Towarzystwo Właścicieli Domów i Nieruchomości w Poznaniu z jednej strony a Związek Zawodowy Dozorców Domowych Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego, Oddział w Poznaniu, z drugiej strony.

Tekst powyższej umowy został ogłoszony przy obwieszczeniu Ministra Opieki Społecz-

nej z dnia 16 stycznia 1935 r. („Monitor Polski” Nr. 24, poz. 39).

§ 2.

Umowa wymieniona w § 1 zostaje wciągnięta do rejestru umów zbiorowych powszechnie obowiązujących.

§ 3.

Przeglądanie akt rejestrowych Ministerstwa Opieki Społecznej dozwolone jest każdemu w godzinach urzędowych. Pracodawcy i pracownicy, dla których umowa, wymieniona w § 1, jest na mocy rozporządzenia niniejszego obowiązująca, mogą żądać odpisów od stron, które umowę zawarły, za zwrotem kosztów.

§ 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:

(—) *Jerzy Paciorkowski*

3.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 21 lutego 1935 r.

w sprawie nadania umowie zbiorowej z dnia 28 grudnia 1934 r. mocy obowiązującej dla wszystkich cukrowni województwa poznańskiego, z wyjątkiem cukrowni Wierchosławice.

(Monitor Polski z dnia 16 marca 1935 r. Nr. 63, poz. 84).

Na zasadzie rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych i załatwianiu targów zbiorowych pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456) i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 marca 1922 r. o przekazaniu Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej zarządu spraw pracy i opieki społecznej na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 168) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Nadaję moc obowiązującą dla wszystkich cukrowni województwa poznańskiego, z wyłączeniem cukrowni Wierchosławice, umowie zbiorowej z dnia 28 grudnia 1934 r., zawartej w Poznaniu przez Związek Pracodawców dla cukrownictwa na Wielkopolskę z jednej strony a Związek Robotników i Rzemieślników Z. Z. P. oraz Polski Związek Zawodowy Robotników w Przemysle i Handlu „Praca” z drugiej strony.

Tekst powyższej umowy został ogłoszony przy obwieszczeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 18 stycznia 1935 r. („Monitor Polski” Nr. 23, poz. 38).

§ 2.

Umowa wymieniona w § 1 zostaje wciągnięta do rejestru umów zbiorowych powszechnie obowiązujących.

§ 3.

Przeglądanie akt rejestrowych Ministerstwa Opieki Społecznej dozwolone jest każdemu w godzinach urzędowych. Pracodawcy i pracownicy, dla których umowa, wymieniona w § 1, jest na mocy rozporządzenia niniejszego obowiązująca, mogą żądać odpisów od stron, które umowę zawarły, za zwrotem kosztów.

§ 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *Jerzy Paciorkowski*

4.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 14 marca 1935 r.

w sprawie nadania umowie zbiorowej z dnia 17 listopada 1934 r. mocy powszechnie obowiązującej dla wszystkich zakładów przemysłowych i handlowych na terenie m. Gniezna i powiatu (z wyjątkiem zakładów w umowie wyłączonych).

(Monitor Polski z dnia 23 marca 1935 r. Nr. 69, poz. 95).

Na podstawie rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1918 r. o umowach zbiorowych, wydziałach robotniczych i pracowniczych i załatwianiu zatargów zbiorowych pracy (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 1456) i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 marca 1922 r. o przekazaniu Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej zarządu spraw pracy i opieki społecznej na obszarze b. dzielnicy pruskiej (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 168) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Nadaję moc powszechnie obowiązującą dla wszystkich zakładów przemysłowych i handlowych na terenie m. Gniezna i powiatu, z wy-

jątkiem zakładów w umowie wyłączonych, oraz robót publicznych, umowie zbiorowej z dnia 17 listopada 1934 r. zawartej w Gnieźnie przez Związek Pracodawców m. Gniezna i okolicy z jednej strony a Sekretariat Związku Robotników i Rzemieślników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Gnieźnie z drugiej strony.

Tekst powyższej umowy został ogłoszony przy obwieszczeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 7 stycznia 1935 r. („Monitor Polski” Nr. 20, poz. 30).

§ 2.

Umowa wymieniona w § 1 zostaje wciągnięta do rejestru umów zbiorowych powszechnie obowiązujących.

§ 3.

Przeglądanie akt rejestrowych Ministerstwa Opieki Społecznej dozwolone jest każdemu w godzinach urzędowych. Pracodawcy i pracownicy, dla których umowa, wymieniona w § 1, jest na mocy rozporządzenia niniejszego obowiązująca, mogą żądać odpisów od stron, które umowę zawarły, za zwrotem kosztów.

§ 4.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *Jerzy Paciorkowski*

5.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 21 marca 1935 r.

w sprawie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy robotników rolnych na obszarze powiatu olkuskiego na rok służbowy 1935/36.

(Monitor Polski z dnia 27 marca 1935 r. Nr. 72, poz. 101).

Na podstawie art. 1 i 2 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Powołuję niniejszem Nadzwyczajną Komisję Rozjemczą dla ustalenia warunków pracy

i płacy robotników rolnych na obszarze powiatu olkuskiego na rok służbowy 1935/36.

§ 2.

Przewodniczącym tej Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej mianuję p. Wiesława Kuliczkowskiego, Inspektora Pracy 18 Okręgu.

§ 3.

Skład tej Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej poza delegatami rządowymi określam w następujący sposób:

a) Związek Ziemian na powiat olkuski w Olkuszu deleguje 3 przedstawicieli;

b) Związek Zawodowy Robotników Rolnych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie deleguje 3 przedstawicieli.

§ 4.

Pierwsze posiedzenie Komisji wyznaczam na dzień 1 kwietnia 1935 r. o godzinie 11 w Krakowie w lokalu Inspektora Pracy VII Okręgu, ul. Lubelska 27.

Minister Opieki Społecznej:
(—) *Jerzy Paciorkowski*

6.

**OKÓLNİK Nr. 12/35
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 19 marca 1935 r. Nr. Pin. 11/2-5

w sprawie wykładni ustawy z dn. 26 listopada 1925 r., dotyczącej uzupełnienia odszkodowań osób, dotkniętych skutkami nieszczęśliwych wypadków przy pracy w b. dzielnicy rosyjskiej lub na wychodźstwie w Rosji.

Niniejszem wyjaśniam, iż pomimo upływu terminu (31.XII. 1929 r.) do zgłaszania roszczeń o przyznanie odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy na podstawie ustawy z dnia 26 listopada 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 125, poz. 892), roszczenia te należy nadal przyjmować i przekazywać do rozpoznania Komisji dla świadczeń w tych wypadkach, jeżeli zainteresowani przed upływem terminu 31 grudnia 1929 r. wystąpili o odszkodowanie z tytułu wypadków do Mieszanego Trybunału polsko-niemieckiego, bądź, też, jeżeli kiedykolwiek przed tą datą zarejestrowali swe roszczenia w urzędach państwowych.

Główny Inspektor Pracy
Dyrektor Departamentu:
(—) *M. Klott*

7.

**PISMO OKÓLNE
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 27 marca 1935 r. Nr. Pin. 19/1-5

w sprawie wzoru umów o naukę w przemyśle.

Do

Panów Inspektorów Pracy wszystkich okręgów.

Związek Izb Przemysłowo-Handlowych opracował wzór umowy o naukę w przemyśle i po uzgodnieniu tekstu jego z Ministerstwem Opieki Społecznej przesłał do wszystkich Izb Przemysłowo-Handlowych.

Do czasu ustalenia oficjalnego tekstu umowy o naukę w drodze rozporządzenia wykonawczego do ustawy przemysłowej, wzór ten należy uznać za właściwy.

Celem uporządkowania stosunków nauki w przedsiębiorstwach Panowie Inspektorzy powinni w trakcie wizytacji zwracać uwagę, czy w myśl art. 116 ustawy przemysłowej umowy o naukę są ustalone na piśmie i zarejestrowane w Izbie Przemysłowo-Handlowej (względnie Izbie Rzemieślniczej), a w razie uchybień w tym zakresie powiadamiać władze przemysłowe.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu w okólniku z dn. 14.III. b. r. do urzędów wojewódzkich wyjaśniło sprawę właściwego postępowania tych urzędów w razie niespisania przez przedsiębiorcę umowy na piśmie.

Przy niniejszem załączam: 1) wzór umowy o naukę w przemyśle, 2) instrukcję w sprawie obowiązku rejestracji umów i 3) odpis okólnika Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Główny Inspektor Pracy
Dyrektor Departamentu:

(—) *M. Klott*

3 zał.

WOLNE OD OPŁATY STEMPLOWEJ
w myśl ust. 2 art. 91 ustawy z dnia 1 lipca 1926
o opłatach stempłowych (Dz. U. R. P. Nr. 98, poz. 570)

Umowa o naukę w przemyśle

....., działający w imieniu przedsiębiorstwa
 (imię i nazwisko)
 w (brzmienie firmy)
 (dokładny adres przedsiębiorstwa), należącego do zrzeszenia przemysłowego*) i zwanego
 (nazwa zrzeszenia)
 dalej w niniejszej umowie w skróceniu „pryncypałem” z jednej strony, oraz (imię
 i nazwisko ucznia(nicy) (miejsce zamieszkania ucznia(nicy)
 w osobie swego ustawowego zastępcy (imię i nazwisko ojca lub opiekuna i miejsce zamieszkania tegoż)
 urodzony dnia 19..... roku, posiadający(a) świadectwo ukończenia klas szkoły
 w zwany(a) dalej w niniejszej umowie w skróceniu „uczeń” — z drugiej strony — zawierają umowę o naukę w przemyśle treści następującej:

§ 1

Pryncypał przyjmuje (imię i nazwisko ucznia)
 w charakterze ucznia przemysłowego i zobowiązuje się do kierowania jego praktycznym wykształceniem, celem wyuczenia go
 (rodzaj przemysłu)
 Czas nauki trwać będzie począwszy od dnia 19..... roku, do dnia 19..... roku.
 W razie przerwy w nauce ponad 4 tygodnie, spowodowanej chorobą lub inną przyczyną ze strony ucznia może pryncypał żądać odpowiedniego prolongowania umowy.

§ 2

Pierwsze tygodni nauki stanowią okres próbny**). Podczas tego okresu każda ze stron może bez podania motywów umowę rozwiązać. Jeżeli przed upływem ostatniego dnia okresu próbnego żadna ze stron od umowy nie odstąpi, umowa staje się prawomocna, a czas nauki próbnej wlicza się do ogólnego czasu nauki, ustalonego w § 1 niniejszej umowy.

§ 3

Pryncypał zobowiązuje się płacić uczniowi podczas jego nauki tytułem wynagrodzenia za pracę***):

w I roku w gotówce zł.	za godz. w naturze zł. ****)
w II „ „ „ zł.	„ „ „ „ zł.
w III „ „ „ zł.	„ „ „ „ zł.
w IV „ „ „ zł.	„ „ „ „ zł.

Wynagrodzenie będzie płatne w terminach:
 Za stracony przez ucznia bez winy z jego strony czas w nauce — przedsiębiorstwo nie może robić żadnych potrąceń.

§ 4

Pryncypał winien:

- 1) starać się, ażeby uczeń miał możliwość i sposobność praktycznego wykształcenia się w przemyśle;
- 2) przestrzegać, ażeby uczeń zachowywał się przyzwoicie oraz regularnie uczęszczał do szkoły dokształcającej;
- 3) przestrzegać, by uczeń nie był obciążony pracą, niemającą nic wspólnego z nauką w przemyśle, albo przekładającą jego siły fizyczne;
- 4) przestrzegać, by uczeń nie był źle traktowany przez pracowników i domowników.
 Obowiązki, wyszczególnione wyżej, ciążyą również na zastępcach pryncypała.

§ 5

Uczeń zobowiązuje się nie marnować świadomie lub przez niedbalstwo wszelkiego rodzaju materiałów, jakie będzie otrzymywał od pryncypała, jak również obchodzić się pieczołowicie z powierzonymi mu narzędziami, przy-

*) zbędne skreślić.

***) W myśl obowiązującego ustawodawstwa czas próby trwa 4 tygodnie i może być przedłużony do 3 miesięcy.

****) W myśl obowiązującego ustawodawstwa bezpłatne zatrudnianie uczniów przemysłowych jest wzbronione; wzbronione jest również przyjmowanie przez pryncypała wynagrodzenia za naukę.

*****) Należy podać ekwiwalent pieniężny świadczeń w naturze, obliczony miesięcznie lub rocznie.

urządami, maszynami i t. p. Uczeń względnie ustawowy zastępca, odpowiadają majątkowo wobec przedsiębiorstwa za wszelkie straty, wynikłe ze stwierdzonego niedbalstwa lub złej woli ucznia przy obchodzeniu się z materiałami i urządzeniami przedsiębiorstwa.

§ 6

Uczeń zobowiązuje się:

- 1) być posłusznym pryncypałowi i osobom zastępującym pryncypała w kierownictwie nauką ucznia;
- 2) pracować pilnie;
- 3) zachowywać się przyzwoicie;
- 4) uczęszczać regularnie do szkoły dokształcającej, w myśl obowiązujących w tym względzie przepisów;
- 5) zachowywać tajemnice handlowe i techniczne przedsiębiorstwa i stosować się do obowiązującego w niem regulaminu pracy.

§ 7

Pryncypał może rozwiązać niniejszą umowę, przed upływem umówionego czasu nauki, jeżeli zostanie stwierdzone, że uczeń, mimo upomnień piśmiennych, skierowanych do ucznia, lub — w razie niepełnoletności — tegoż do jego ustawowego zastępcy, wykracza przeciwko obowiązkom, określonym niniejszą umową.

§ 8

Uczeń, względnie jego ustawowy zastępca, mogą rozwiązać niniejszą umowę przed upływem umówionego czasu w następujących przypadkach:

- 1) jeżeli uczeń nie może pozostawać w nauce bez uszczerbku dla swego zdrowia;
- 2) jeżeli pryncypał: a) zaniedbuje swoje obowiązki względem ucznia w sposób zagrażający jego zdrowiu lub moralności, b) zaniedbuje wykszolenia ucznia w przemyśle, c) utrudnia uczniowi regularne uczęszczanie do szkoły dokształcającej;
- 3) jeżeli pryncypał staje się niezdolny do należytego spełniania ustalonych niniejszą umową zobowiązań;
- 4) jeżeli przedsiębiorstwo przeniesione zostaje do innej gminy w ciągu miesiąca od dnia przeniesienia.

Umowa niniejsza ulega rozwiązaniu, jeżeli uczeń, względnie jego ustawowy zastępca, złoży pisemne oświadczenie, że zmienia zawód albo przechodzi do przemysłu innego rodzaju, albo że wskutek zmienionych warunków zmuszony jest powrócić do rodziców, by im pomagać w przemyśle, rzemiośle lub gospodarstwie. W tych przypadkach następuje rozwiązanie umowy z upływem czterech tygodni, licząc od dnia doręczenia pryncypałowi wzmiankowanego wyżej piśmiennego oświadczenia, o ile pryncypał nie zwolni ucznia wcześniej.

§ 10

Umowa niniejsza wygasa w razie zwinienia przedsiębiorstwa oraz w razie śmierci ucznia lub pryncypała.

§ 11

Umowa niniejsza podlegać będzie rozwiązaniu z mocy samego prawa wskutek zarządzeń władzy przemysłowej, wydanych na podstawie art. art. 111, 113 i 125 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), zmienionej ustawą z dnia 10. III. 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 330).

§ 12

W razie rozwiązania niniejszej umowy lub jej wygaśnięcia wskutek zwinienia przedsiębiorstwa, jak również po prawidłowym ukończeniu nauki przez ucznia, pryncypał zobowiązuje się wydać uczniowi w ciągu ośmiu dni świadectwo stwierdzające przebyty czas nauki.

§ 13*)

Pryncypał zobowiązuje się przesłać odpis niniejszej umowy do rejestracji w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie jak również zawiadamiać Izbę o wygaśnięciu umowy i wszelkich zaszłych w niej zmianach w ciągu 2-ch tygodni od dnia podpisania umowy lub zaszłej zmiany.

Umowa niniejsza została sporządzona w 2 równobrzmiących egzemplarzach, podpisanych przez strony oraz w odpisach.

Po jednym egzemplarzu umowy otrzymują pryncypał i uczeń lub jego ustawowy zastępca.

Ponadto po jednym odpisie umowy otrzymują:

- 1) Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie
- 2)

(nazwa zrzeczenia, do którego pryncypał należy)

....., dnia 19..... roku
(miejsce i data zawarcia umowy)

Podpisy stron:

uczeń

.....
pryncypał

.....
ustawowy zastępca ucznia w razie jego małoletności

Wciągnięto do rejestru umów o naukę w przemyśle Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie

pod N-rem..... dnia..... 19.....r.

IZBA PRZEMYSŁOWO-HANDLOWA W WARSZAWIE

*) Miejsce na ewentualne przepisy dodatkowe nieobjęte postanowieniami umowy wzorowej.

Zał. 2 do p. o. M. O. S. z dn.
27.III. 1935 r.

Obowiązek rejestracji umów o naukę w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

W myśl art. 116 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 czerwca 1927 r. o prawie przemysłowym (Dz. U. R. P. Nr. 53, poz. 468), w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 10 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40, poz. 350)— warunki, dotyczące nauki w przedsiębiorstwach przemysłowo-handlowych, które zatrudniają uczniów przemysłowych, winny być w ciągu 4 tygodni od dnia rozpoczęcia nauki ustalone umową pisemną, podpisaną przez przemysłowca (pryncypała), albo jego zastępcę oraz przez ucznia — i, jeżeli uczeń ma mniej niż 21 lat, także przez jego ojca lub opiekuna.

W umowie należy: określić przemysł, w którym uczeń ma być kształcony, podać czas trwania nauki oraz wzajemne świadczenia i przytoczyć warunki rozwiązania umowy.

Umowę należy sporządzić w dwóch egzemplarzach, podpisanych przez strony; po zarejestrowaniu jeden z nich otrzymuje przedsiębiorstwo, drugi zaś uczeń, względnie jego ojciec lub opiekun.

Najdalej w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy przemysłowiec winien obydwa jej egzemplarze wraz z jednym odpisem przedstawić Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie w celu zarejestrowania. Równocześnie należy wnieść do kasy Izby albo wpłacić na konto czekowe P. K. O. Nr. 18750 — opłatę za rejestrację w wysokości zł 10.

Jeżeli przemysłowiec jest członkiem zrzeszenia przemysłowego (organizacji społeczno-zawodowej) — koniecznym jest przesłanie odpisu umowy zrzeszeniu w ciągu 14 dni od dnia zawarcia umowy.

W tych wypadkach, gdy zrzeszenie przemysłowe, do którego należy przemysłowiec, nałoży na swych członków obowiązek zawierania umowy o naukę przed zrzeszeniem, umowę sporządza i rejestrację przeprowadza sama organizacja na podstawie zgłoszenia przemysłowca.

Dla ułatwienia zainteresowanym dopełnienia obowiązku zawarcia umowy o naukę zgodnie z prawem i zarejestrowania jej, Izba wydała drukiem schemat wzorowej umowy o naukę, który biuro jej wydaje do użytku przemysłowców.

Wobec tego, że dotychczas znaczna część umów o naukę nie została jeszcze zarejestrowana zgodnie z przytoczonymi wyżej przepisami prawnymi, Izba przypomina wszystkim przedsiębiorstwom na terenie m. st. Warszawy i woj. warszawskiego, które zatrudniają uczniów przemysłowych — o ciążyącym na nich

obowiązku niezwłocznego zarejestrowania wszystkich umów o naukę, zawartych po dniu 15 sierpnia 1934 r., oraz rejestrowania każdej nowej umowy w ciągu dni 14 od jej zawarcia.

Izba zwraca uwagę, że za niezarejestrowanie umowy o naukę winni podlegają sankcjom karnym, przewidzianym w art. 126 prawa przemysłowego (grzywna do zł 1000, — i areszt do dni 14) oraz w art. 6 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dn. 17.VII. 1927 r. o izbach przemysłowo-handlowych (grzywna do zł 300).

Obowiązek zawierania umów o naukę i rejestrowania ich w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie obejmuje tylko uczniów przemysłowych, natomiast nie obejmuje on t. zw. praktykantów, czyli osób, uzupełniających przez praktykę teoretyczne wiadomości fachowe, uzyskane w szkole zawodowej, niezależnie od jej stopnia.

Zał. Nr. 3 do p. o. M. O. S.
z dn. 27.III. 1935 r.

OKÓLNIK

MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU

z dnia 14 marca 1935 r. Nr. P. A. III. 1/52

w sprawie umów o naukę w przemyśle, nieustalonych pisemnie.

Do

*urzędów wojewódzkich (wszystkich) i
Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.*

Według art. 116 ust. 1 prawa przemysłowego „warunki dotyczące się nauki, winny być w ciągu 4 tygodni po rozpoczęciu nauki ustalone umową pisemną”. Brak zatem ustalenia odnośnych warunków w terminie i na piśmie stanowi niewątpliwie przekroczenie powyższego przepisu, za które należy pociągać przemysłowców (pryncypałów) do odpowiedzialności karnej z art. 126 prawa przemysłowego

Rozumie się, że ukarać przemysłowca w drodze karno-administracyjnej za przekroczenie art. 116 ust. 1 prawa przemysłowego można i należy jedynie w wypadku, gdy władza stwierdzi bezspornie, że zamiarem umawiających się stron było zawarcie umowy o naukę w przemyśle, czyli w wypadku, gdy zawarto taką umowę ustnie a zaniedbano ustalenia (w terminie) jej warunków na piśmie.

Ze względu na całokształt stosunków uczniowskich Ministerstwo Przemysłu i Handlu kładzie wielki nacisk na to, aby władze przemysłowe nie dopuszczały do zaniedbywania przez przemysłowców zawierania z uczniami przemysłowymi umów pisemnych.

Równocześnie jednak informuje się Urząd, że zaniechanie przez przemysłowca spisania umowy o naukę nie powinno w żadnym razie szkodzić uczniowi. To też, jeżeli stosunek nauki w danym przedsiębiorstwie rzemieślniczym zostanie dodatkowo (np. w postępowaniu karno-administracyjnym) ustalony i ex post zalegalizowany — podlega zalicze-

niu do „terminu”, po upływie którego terminator może poddać się egzaminowi na czeladnika (art. 152 prawa przem.), również czas nauki przebyty w warsztacie bez umowy pisemnej.

Dyrektor Departamentu

(—) *Kandel*

II. Zatrudnienie i migracja.

1.

U S T A W A

z dnia 26 marca 1935 r.

o zmianie moratorium mieszkaniowego dla bezrobotnych.

(Dz. U. R. P. z dnia 30 marca 1935 r. Nr. 22, poz. 126).

Art. 1. Końcowy termin okresu, wymienionego w zdaniu ostatnim ust. 1 art. 23 ustawy o ochronie lokatorów z dnia 11 kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 406) w brzmieniu ustawy z dnia 7 listopada 1931 r., zmieniającej ustawę o ochronie lokatorów (Dz. U. R. P. Nr. 105, poz. 808), ustalony ostatnio rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 kwietnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 287) na dzień 31 października 1934 r. — ustala się w roku 1935 na dzień 31 października.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1935 r.

Prezydent Rzeczypospolitej:

(—) *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów:

(—) *L. Kozłowski*

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) *Marjan Zyndram-Kościałkowski*

Minister Sprawiedliwości:

(—) *Czesław Michałowski*

2.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 26 marca 1935 r.

o wykonywaniu przez Fundusz Pracy pośrednictwa pracy.

(Dz. U. R. P. z dnia 5 marca 1935 r. Nr. 23, poz. 152).

Na podstawie art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 849) zarządzam, co następuje:

I. Przepisy ogólne.

§ 1. (1) Fundusz Pracy wykonywa pośrednictwo pracy przez Wojewódzkie Biura Funduszu Pracy, ich ekspozytury oraz instytucje zastępcze, wymienione w art. 9 ust. (1) ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 163) zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 849).

(2) Pośrednictwo pracy robotników portowych w Gdyni wykonywa Fundusz Pracy przez specjalne biuro, którego organizację i tryb postępowania określa osobne rozporządzenie.

(3) Przepisy rozporządzenia niniejszego, dotyczące wykonywania pośrednictwa pracy przez Wojewódzkie Biura Funduszu Pracy, mają odpowiednie zastosowanie do ekspozytur tych biur i instytucji zastępczych.

(4) W dalszych paragrafach rozporządzenia niniejszego Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy będzie oznaczone wyrazem: „biuro”.

II. Zakres działania.

§ 2. (1) Biura wykonywają pośrednictwo pracy w zakresie:

1) dekretu z dnia 27 stycznia 1919 r. o organizacji państwowych urzędów pośrednictwa

pracy i opieki nad wychodźcami (Dz. P. P. P. Nr. 11, poz. 127);

2) dekretu Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu z dnia 6 lipca 1919 r. o organizacji biur pośrednictwa pracy (Tyg. Urzęd. Nr. 29, poz. 93), uzupełnionego ustawą z dnia 12 czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 58, poz. 586);

3) rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 14 października 1921 r. o państwowych urzędach pośrednictwa pracy (Dz. U. R. P. Nr. 93, poz. 687) w brzmieniu rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 15 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 162);

4) ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 58, poz. 555), zmienionej rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 649), rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 849) i rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 grudnia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 976).

(2) Ponadto biuro wykonywa czynności przekazane Funduszowi Bezrobocia na mocy rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 15 marca 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 167).

(3) W szczególności do czynności biura w zakresie objętym ust. (1) i (2) należy:

1) rejestracja, ewidencja, kwalifikowanie i kontrola poszukujących pracy,

2) pośrednictwo pracy w kraju,

3) kierowanie na roboty publiczne,

4) rejestracja i ewidencja wolnych miejsc pracy oraz wykorzystywanie zgłoszeń wolnych miejsc pracy, dokonywanych przez zakłady pracy na podstawie art. 30 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia,

5) regulowanie rynku pracy przez wymianę wolnych miejsc pracy (clearing pracy),

6) przysposobienie i poradnictwo zawodowe,

7) czuwanie nad przestrzeganiem przez zakłady pracy przepisów ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim, w zakresie zatrudniania inwalidów wojennych i wojskowych,

8) udzielanie informacji o krajowych stosunkach zarobkowych i o stanie rynku pracy,

9) zbieranie i zestawianie materiałów statystycznych, dotyczących stanu krajowego rynku pracy,

10) udzielanie zaświadczeń, wymaganych do korzystania z ulg taryfowych na kolejach państwowych,

11) współdziałanie z władzami administracji ogólnej w sprawie zwalczania nielegalnego pośrednictwa pracy oraz w sprawach działalności zarobkowych i społecznych biur pośrednictwa pracy,

12) załatwianie spraw emigracyjnych w zakresie pośrednictwa pracy, zleconych osobnym zarządzeniem Ministra Opieki Społecznej.

III. Sposób urzędowania.

§ 3. Biuro obowiązane jest przyjąć każde zgłoszenie wolnego miejsca pracy, dokonane ustnie, telefonicznie lub pisemnie, z wyjątkiem zgłoszeń, zawierających zaofiarowanie pracy, sprzecznej z obowiązującymi przepisami lub dobreimi obyczajami.

§ 4. (1) Każdy poszukujący pracy, zgłaszający się do biura w godzinach urzędowych, podanych do wiadomości publicznej, powinien być zarejestrowany we właściwym biurze, z zastrzeżeniem § 10.

(2) Właściwym jest biuro, na którego obszarze działania poszukujący pracy zamieszkuje przynajmniej od trzech miesięcy.

(3) Przy rejestracji biuro może żądać od poszukującego pracy udzielenia szczegółowych informacji osobistych, udowodnienia posiadanych kwalifikacji i przedstawienia świadectw z poprzednich miejsc pracy.

§ 5. (1) Biuro zalicza poszukującego pracy do zawodu, w jakim pragnie otrzymać pracę na podstawie przedstawionych świadectw, a w braku ich lub w razie jakichkolwiek wątpliwości, na zasadzie przeprowadzonego sprawdzenia kwalifikacji.

(2) W miejscowościach, w których czynne są poradnie psychotechniczne, należy, w miarę możliwości, zasięgać opinii tych poradni przy zaliczaniu młodocianych do poszczególnych zawodów.

§ 6. Biuro obowiązane jest do kontroli poszukujących pracy w sposób i w terminach określonych w regulaminie, wydanym przez Dyrektora Funduszu Pracy (§ 8).

§ 7. (1) Przy wykonywaniu pośrednictwa pracy, biuro obowiązane jest stosować następujące zasady:

1) mogą być zapośredniczani tylko ci poszukujący pracy, którzy stosują się do przepisów o kontroli oraz pozostają w ewidencji biura;

2) przy kierowaniu na wolne miejsca pracy należy mieć na względzie:

a) zdolność zawodową i fizyczną poszukującego pracy;

- b) okoliczność pozostawania bez pracy;
- c) szczególne zasługi położone przy odbudowie i obronie Państwa;
- d) stan rodzinny, z tem, że przy równych kwalifikacjach pierwszeństwo mają bezrobotni żywiciele rodzin, t. j. osoby, posiadające na swem wyłącznym utrzymaniu żonę, dzieci w wieku do lat 18 lub niezdolnych do pracy wstępnych i zstępnych;
- e) przy równych warunkach (kwalifikacje, okoliczność pozostawania bez pracy, szczególne zasługi dla Państwa i stan rodzinny) — kolejność, uzależniona od okresu pozostawania bez pracy.

(2) Przed skierowaniem poszukującego pracy na wolne miejsce pracy, biuro powinno stwierdzić, czy kandydat posiada wymagane w zgłoszeniu kwalifikacje, dokładnie poinformować go o warunkach, zadeklarowanych przez pracodawcę, oraz stwierdzić, czy przyjmuje zaofiarowane warunki pracy.

(3) Dowodem stwierdzającym, że kandydat został skierowany przez biuro na wolne miejsce po zapoznaniu się z warunkami pracy, jest karta polecająca biura.

(4) Pracodawcy służy prawo wyboru kandydatów.

(5) W przypadku zgłoszenia wolnego miejsca przez zakład pracy, objęty strajkiem lub lokautem, biuro ogranicza się do podania tego zgłoszenia do wiadomości publicznej, z zaznaczeniem faktu strajku lub lokautu.

§ 8. Regulamin o czynnościach biur w zakresie, objętym rozporządzeniem niniejszem, wydany przez Dyrektora Funduszu Pracy i zatwierdzony przez Ministra Opieki Społecznej, określa sposób:

- 1) przyjmowania zgłoszeń wolnych miejsc pracy oraz wykorzystywania tych zgłoszeń;
- 2) rejestracji, ewidencji i kwalifikowania poszukujących pracy;
- 3) kontroli poszukujących pracy;
- 4) zapośredniczania do pracy;
- 5) zaciągu na roboty publiczne;
- 6) udzielania zaświadczeń, przewidzianych w § 2 ust. (3) punkt 10).

§ 9. (1) Biuro ma prawo, a na wyraźne żądanie poszukującego pracy jest obowiązane udzielić mu należytych ustalonych danych, dotyczących wolnego miejsca pracy, które mogą mieć znaczenie dla poszukującego pracy.

(2) Biuro ma również prawo, a na wyraźne żądanie pracodawcy jest obowiązane udzielić mu należyte ustalonych danych, dotyczących poszukującego pracy, które mogą mieć poważne znaczenie przy określeniu, czy kandydat będzie odpowiedni na wolne miejsce pracy.

§ 10. W przypadku zmiany miejsca zamieszkania, pociągającej za sobą zmianę właściwości terytorjalnej biura (§ 4 ust. (2)), zarejestrowanie się poszukującego pracy przed upływem terminu, o którym mowa w § 4 ust. (2), nastąpić może tylko po okazaniu zaświadczenia, uprawniającego do zarejestrowania się, które wydaje biuro, właściwe dla poprzedniego miejsca zamieszkania.

§ 11. Wszelkie czynności biura w zakresie pośrednictwa pracy są bezpłatne, z zastrzeżeniem § 12.

§ 12. (1) Przy zapośredniczaniu służby domowej pracodawca obowiązany jest uiścić tytułem zwrotu kosztów opłatę w wysokości 2 zł od osoby zapośredniczonej. Wysokość opłat dla poszczególnych miejscowości ustala Dyrektor Funduszu Pracy, uwzględniając stan miejscowego rynku pracy oraz otrzymywane przez służbę domową wynagrodzenie.

(2) Pracodawca obowiązany jest zwrócić biuro rzeczywiste wydatki, poniesione w związku z czynnościami, niewchodzącymi w zakres normalnego urzędowania biura, a dokonane na wyraźne zlecenie pracodawcy. Do czynności tych należą: depeche i rozmowy telefoniczne międzymiastowe, rozjazdy urzędników biura w sprawach pracodawcy oraz ogłoszenia w piśmiech.

IV. Obowiązki poszukującego pracy.

§ 13. (1) W ciągu całego czasu poszukiwania pracy, poszukujący pracy, zarejestrowany w biurze, — jeżeli pragnie pozostać w ewidencji tego biura, — powinien zgłaszać się osobiście do kontroli ewidencyjnej przynajmniej raz w każdym miesiącu kalendarzowym w miejscu i terminie, oznaczonych przez biuro, celem stwierdzenia, że poszukuje pracy.

(2) Jeżeli poszukujący pracy nie zgłosił się do kontroli, biuro skreśla go z bieżącej ewidencji.

§ 14. Poszukujący pracy nie jest obowiązany przyjąć pracy, ofiarowanej mu przez biuro, jednakże powinien podać przyczyny, uzasadniające odmowę. Niepodanie przyczyn odmowy powoduje skreślenie poszukującego pracy z bieżącej ewidencji biura.

V. Komisje doradcze.

§ 15. (1) Celem współdziałania biur i ich ekspozytur przy wykonywaniu czynności pośrednictwa pracy z samorządem terytorjalnym i gospodarczym, z organizacjami pracodawców oraz ze zrzeszeniami pracowniczymi, mogą być tworzone komisje doradcze.

(2) Komisje doradcze powołuje i rozwiązuje Dyrektor Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy.

(3) W skład komisji doradczej wchodzi:

- 1) przedstawiciel biura bądź ekspozytury, jako przewodniczący,
- 2) przedstawiciel inspekcji pracy,
- 3) przedstawiciele samorządu terytorjalnego i gospodarczego,
- 4) przedstawiciele pracodawców,
- 5) przedstawiciele pracowników.

(4) Ponadto Dyrektor Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy może — stosownie do potrzeby — powoływać do komisji inne osoby, poza wymienionymi powyżej.

(5) Przedstawiciele wymienionych w punktach 4) i 5) ustępu (3) powołuje Dyrektor biura z pośród członków organizacji pracodawców i zrzeszeń pracowników, działających na obszarze biura, bądź ekspozytury.

VI. Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 16. Poszukujących pracy, zarejestrowanych w biurach pośrednictwa pracy Funduszu Bezrobocia, uważa się za zarejestrowanych w biurach wymienionych w § 1.

§ 17. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1935 roku.

(2) Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia niniejszego traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 15 marca 1934 r. o biurach pośrednictwa pracy Funduszu Bezrobocia (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 168).

Minister Opieki Społecznej:

(—) *Jerzy Paciorek*

3.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 27 marca 1935 r.

o Biurze Pośrednictwa Pracy dla robotników portowych w Gdyni.

(Dz. U. R. P. z dnia 31 marca 1935 r. Nr. 23, poz. 153).

Na podstawie art. 25 ust. (3) i art. 28 ust. (3) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o pracy robotników portowych w Gdyni (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 646) i art. 5 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 849) zarządzam, co następuje:

§ 1. (1) Pośrednictwo pracy robotników portowych w obrębie portu gdynińskiego wykonywana utworzona dla tych czynności w Gdyni

na podstawie art. 8 ust. (5) ustawy z dnia 16 marca 1933 r. o Funduszu Pracy (Dz. U. R. P. Nr. 22, poz. 163) w brzmieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 849) ekspozytura Pomorskiego Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy pod nazwą: „Biuro Pośrednictwa Pracy dla robotników portowych w Gdyni”.

(2) W dalszych paragrafach rozporządzenia niniejszego ekspozytura ta będzie oznaczona w skrócie wyrazem: „Biuro”.

§ 2. Zakres działania Biura obejmuje:

- 1) rejestrację, ewidencję i kontrolę poszukujących pracy robotników portowych;
- 2) rejestrację i ewidencję wolnych miejsc pracy;
- 3) zapośredniczanie do pracy;
- 4) zbieranie i zestawianie materiałów statystycznych, dotyczących popytu i podaży pracy.

§ 3. W zakresie organizacji i wykonywania czynności Biura mają zastosowanie przepisy, dotyczące ekspozytur oraz wykonywania przez Fundusz Pracy pośrednictwa pracy, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

§ 4. Biuro czynne jest przez całą dobę.

§ 5. (1) Biuro rejestruje osoby, zaliczone w poczet robotników portowych przez Komisję Kwalifikacyjną dla robotników portowych przy Urzędzie Morskim.

(2) Listy osób, zaliczonych w poczet robotników portowych, uznanych za podlegających skreśleniu z rejestru robotników portowych, zawieszonych w prawie wykonywania przeładunku portowego oraz przywróconych w prawach robotnika portowego, — Biuro wywiesza w swym lokalu.

§ 6. (1) Rejestracji robotników portowych dokonywa się na kartach rejestracyjnych (zał. Nr. 1 do rozporządzenia niniejszego).

(2) Zarejestrowani robotnicy portowi otrzymują z Biura, jako dowód zaliczenia w poczet robotników portowych, legitymację (zał. Nr. 2 do rozporządzenia niniejszego) oraz książeczkę obrachunkową, do której dołączona jest karta kontrolna, ważna na bieżący miesiąc kalendarzowy.

(3) Karta kontrolna służy do notowania zgłoszeń w Biurze celem poszukiwania pracy oraz danych, dotyczących czasu zatrudnienia u poszczególnych pracodawców i wysokości zarobków.

(4) Wydawanie robotnikom na bieżący miesiąc kalendarzowy kart kontrolnych za okaza-

niem przez nich legitymacyj oraz zwracanie kart zużytych Biuro, dokonywane jest w terminach, ustalonych i podanych do wiadomości osobom zainteresowanym.

(5) Wydanie nowej karty kontrolnej notuje się na karcie rejestracyjnej robotnika.

(6) W razie zagubienia lub zniszczenia karty kontrolnej, robotnik zawiadamia o tem niezwłocznie Biuro, które wywiesza w swym lokalu na przeciąg tygodnia odpowiednie obwieszczenie, poczem, po upływie tego okresu, robotnik zbiera od pracodawców na udzielonym mu przez Biuro wtórniku karty kontrolnej dane o jego pracy w okresie, objętym zgubioną bądź zniszczoną kartą.

§ 7. W razie zawieszenia robotnika portowego w prawie wykonywania przeładunku portowego w porcie gdyńskim, bądź orzeczenia kary skreślenia go z rejestru robotników portowych na czas określony, Biuro czyni w jego legitymacji i karcie rejestracyjnej odpowiednie wzmianki, w przypadku zaś, przewidzianym w art. 23 ust. (2) rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o pracy robotników portowych w Gdyni, bądź w razie zdyskwalifikowania robotnika portowego przez Komisję Kwalifikacyjną, tudzież w przypadku orzeczenia kary skreślenia z powyższego rejestru na stałe, legitymacja jego traci ważność, przyczem Biuro skreśla takiego robotnika z rejestru robotników portowych, czyniąc o tem wzmiankę w karcie rejestracyjnej i wycofuje jego legitymację.

§ 8. (1) Biuro czuwa nad przestrzeganiem przez pracodawców i pracowników obowiązków, wynikających z przepisów rozdziału VII rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 roku o pracy robotników portowych w Gdyni oraz wydanych na podstawie tych przepisów rozporządzeń.

(2) O wszelkich wykroczeniach w powyższym zakresie Biuro bezzwłocznie komunikuje Dyrektorowi Urzędu Morskiego oraz właściwemu inspektorowi pracy.

§ 9. Biuro obowiązane jest przyjąć każde zgłoszenie wolnego miejsca pracy, dokonane przez pracodawcę ustnie, telefonicznie lub piśmiennie.

§ 10. (1) Po otrzymaniu od pracodawcy zgłoszenia wolnego miejsca pracy Biuro kieruje niezwłocznie do pracy robotników w kolejności ich zgłoszenia się do Biura, mając zarazem na uwadze sprawiedliwy podział pracy między robotników, t. j. kierując się ilością dniówek, przepracowanych przez robotnika.

(2) Biuro nie może skierować do pracy robotnika portowego, który w danym tygodniu kalendarzowym przepracował już 48 godzin.

§ 11. (1) Robotnicy portowi, zgłaszający się do Biura celem poszukiwania pracy, składa-

ją swoje karty kontrolne, które zwraca się robotnikom na ich własne żądanie lub też w razie skierowania do pracy.

(2) Zgłoszenie się robotnika do Biura i oczekiwanie na pracę Biuro stwierdza przy pomocy stempla w odpowiedniej rubryce karty kontrolnej.

§ 12. (1) Pracodawca, przyjmując robotnika, żąda od niego każdorazowo okazania legitymacji i oddania karty kontrolnej, którą po zakończeniu pracy zwraca robotnikowi.

(2) Przepracowane dniówki, półdniówki i godziny są notowane na kartach kontrolnych przez pracodawcę lub przez osobę, działającą w jego imieniu, z jednoczesnem podaniem zarobku brutto.

§ 13. (1) Biuro kieruje do pracy robotników portowych należących do grupy zawodowej, wskazanej przez pracodawcę przy zgłoszeniu wolnego miejsca pracy.

(2) W razie wyczerpania liczby robotników portowych w danej grupie zawodowej mogą być skierowani na wolne miejsca pracy robotnicy portowi z innych grup zawodowych.

(3) W przypadkach wyjątkowych, w szczególności w razie całkowitego wyczerpania kontyngentu robotników portowych, bądź braku chętnych do pracy, Biuro, za zezwoleniem Urzędu Morskiego i na okres wskazany w tem zezwoleniu, może wezwać i skierować do pracy robotników z pośród bezrobotnych, zarejestrowanych w ekspozyturze w Gdyni Pomorskiego Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, powołanej do wykonywania pośrednictwa pracy dla wszystkich poszukujących pracy, z wyjątkiem robotników portowych. W tym przypadku Biuro zatrzymuje dowody zarejestrowania tych robotników do czasu ukończenia przez nich pracy, do której zostali skierowani. Dowody zarejestrowania są zwracane robotnikom za zwrotem poprzednio im wydanych kart polecających, na których pracodawca notuje ilość i rodzaj dokonanej pracy oraz sumę zarobku.

§ 14. Robotnicy portowi mogą być kierowani, w razie ich zgody, do pracy poza portem, lecz tylko wówczas, gdy ekspozytura w Gdyni Pomorskiego Wojewódzkiego Biura Funduszu Pracy, wymieniona w § 13 ust. (3), zgłosi w Biurze wolne miejsca pracy.

§ 15. Wszelkie czynności Biura w zakresie pośrednictwa pracy są bezpłatne.

§ 16. (1) Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1935 r.

(2) Równocześnie traci moc rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z dnia 29 marca 1934 roku o Biurze Pośrednictwa Pracy dla robotników portowych w Gdyni (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 288).

Minister Opieki Społecznej:

(—) Jerzy Paciorkowski

Str. 1.

**BIURO POŚREDNICTWA PRACY
DLA ROBOTNIKÓW PORTOWYCH W GDYNI**

**LEGITYMACJA
ROBOTNIKA PORTOWEGO**

Nr

Nazwisko

Imię

Znak kategorii
zawodowej

UWAGA: Dowodem, że robotnik portowy pozostaje w ewidencji Biura, jest karta kontrolna, stanowiąca załącznik do książeczki obrachunkowej.

KARTA KONTROLNA ważna jest na okres danego miesiąca kalendarzowego.

Legitymacja bez karty kontrolnej nie uprawnia robotnika do pracy przy przeładunku portowym.

Str. 2.

Miejsce na fotografię.

Właściciel legitymacji niniejszej został zarejestrowany w Biurze Pośrednictwa Pracy dla robotników portowych w Gdyni dnia 19.....r.
na karcie rejestracyjnej Nr

Nazwisko Imię

wiek..... kategoria zawodowa

stan rodzinny ilość osób na utrzymaniu

Adres

Podpis właściciela legitymacji

Gdynia, dnia 19... r.

M. P.

Podpis Kierownika Biura Pośrednictwa Pracy dla
Robotników Portowych w Gdyni

Str. 3.

UWAGI:

Str. 4.

POUCZENIE

III. Ubezpieczenia społeczne.

1.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 23 marca 1935 r. Nr. Un. 20/1—5

w sprawie reorganizacji statystyki chorobowej.

Do

wszystkich ubezpieczalni społecznych.

W związku z reorganizacją statystyki chorobowej i opracowaniem przez Zakład Ubezpieczeń społecznych wzoru indywidualnej karty statystycznej chorego oraz wzoru formularza o liczbie chorych niezdolnych do pracy i liczbie dni zasiłku chorobowego względnie szpitalnego — Ministerstwo Opieki Społecznej niniejszem unieważnia następujące zarządzenia, odnoszące się do statystyki chorobowej:

1) reskrypt Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej Nr. 5306/VII z dnia 20. grudnia 1923 r.,

2) reskrypt Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej Nr. 830/ G. U. U. z dnia 25 lutego 1926 r., dotyczący wprowadzenia w Kasach Chorych formularzy II i IIa (statystyka chorych, położnic i zmarłych ubezpieczonych i członków rodzin) oraz kwartalnej tabeli statystyczno - lekarskiej;

3) zarządzenie Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej z dnia 7 stycznia 1933 r. Nr. Z. Z. 89/1/1 w sprawie nadsyłania przez kasy chorych sprawozdań, dotyczących statystyki chorób ocznych, oraz

4) zarządzenie Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 7 grudnia 1934 roku Nr. Z. Z. 125/IV/1—4 w sprawie nadsyłania przez ubezpieczalnie społeczne do Ministerstwa kwartalnych i rocznych statystyk i sprawozdań, dotyczących zachorowalności na choroby weneryczne.

Z polecenia Ministra

Dyrektor Departamentu

(—) *St. Makowiecki*

2.

PISMO OKÓLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 26 marca 1935 r. Nr. Uk. 34/4-5

w sprawie przyjmowania obligacji 6% Państwowej Pożyczki Narodowej na spłatę zobowiązań hipotecznych instytucji ubezpieczeń społecznych na rzecz innych instytucji ubezpieczeń społecznych

Wskutek przedłożenia Ministerstwu do zatwierdzenia przez instytucje ubezpieczeń społecznych wniosków o zezwolenie na przyjmowanie przez nie od innych instytucji ubezpieczeń społecznych obligacji 6% Państwowej Pożyczki Narodowej, Ministerstwo Opieki Społecznej w porozumieniu z Komisarzem Generalnym Pożyczki Narodowej zezwala niniejszem instytucjom ubezpieczeń społecznych na przyjęcie od innych instytucji ubezpieczeń społecznych rzeczonych obligacji na spłatę zobowiązań hipotecznie zabezpieczonych na następujących zasadach:

1) przyjmowanie obligacji może być dokonywane w sposób ustalony przez Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej, do którego instytucje, dokonywające spłaty, winny zwrócić się o formalne dokonanie przelewu;

2) przelew obligacji dopuszczalny jest na spłatę zobowiązań hipotecznych, powstałych przed dniem 1 stycznia 1934 r. w całości wraz z odsetkami lub częściowo;

3) kurs nabycia obligacji ustala się na 96 za 100 zł nominalnej wartości.

Z polecenia Ministra

Dyrektor Departamentu

(—) *St. Makowiecki*

V. Zdrowie publiczne.

1.

OKÓLNIK Nr. 14/35

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 18 marca 1935 r. Nr. Zn. 3c/4—5.

INSTRUKCJA

W SPRAWIE WYKONYWANIA DEZYNFEKCJI I DEZYNSEKCJI.

Do

Panów Wojewodów i Pana Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

Celem ujednostajnienia sposobów przeprowadzania dezynfekcji (odkazywania) i dezynsekcji zarządza się, co następuje:

A. Dezynfekcja (odkazywanie).

Stosuje się dezynfekcję:

1) bieżącą — przy łóżku chorego w okresie choroby,

2) końcową — dokonywaną po wyzdrowieniu chorego, jego wyjeździe lub śmierci.

Zadaniem dezynfekcji bieżącej jest niszczenie zarazków przy łóżku chorego, w jego wydalinach lub wydzielinach. Chory, jako nosiciel zarazków, stanowi główne źródło rozpowszechniania się choroby zakaźnej.

Niezależnie od dezynfekcji bieżącej powinna być w przypadkach, wymienionych wyżej pod pkt. 2), dokonana również dezynfekcja końcowa.

Dezynfekcja końcowa jest bardziej celowa, gdy stosować się ją będzie sposobem uproszczonym, polegającym na oczyszczaniu mechanicznym, t. j. przez mycie wodą gorącą z mydłem, pranie, gotowanie, przewietrzanie i nasłonecznianie przedmiotów, które w czasie choroby i po niej były w bezpośredniej styczności z chorym.

Środki dezynfekcyjne:

1) fizyczne (spalanie, gotowanie, gorąco suche lub wilgotne, para, promienie słoneczne i t. p.),

2) chemiczne (płyny odkażające, gazy i t. p.).

1) Środki fizyczne:

a) Spalanie jest najpewniejszym środkiem odkażenia fizycznego.

b) Gotowanie jest doskonałym środkiem odkażenia, stosować je można jednak tylko do przedmiotów, nieulegających uszkodzeniu lub zniszczeniu. Gotować należy przedmioty w ciągu najmniej 10 — 15 minut od chwili wrzenia wody, gdyż wówczas giną wszystkie zarazki chorobotwórcze prócz zarodnikujących.

c) Gorące powietrze działa bakterjobjęco dopiero przy 150° C temperatury przy działaniu około 1/2 godziny. Suche gorące powietrze słabo przenika w głąb przedmiotów, przeto zarazki giną przeważnie tylko na powierzchni tych przedmiotów. Ponieważ gorące, suche powietrze niszczy tkaniny, skóry i t. p., przeto posiada ograniczone zastosowanie. Gorące powietrze, dostatecznie nasycone wilgocią, ma silniejsze działanie.

d) Para wodna posiada silne właściwości odkażające i zabija większość zarazków już przy t° 100°C w ciągu 1/2 godziny. Dla zabicia jednak zarodników konieczne jest działanie pary przy nadciśnieniu od 0,5 — 0,8 atm., t. j. przy t° 110 — 115°C. Warunkiem nieodzownym pewnego działania pary wodnej jest jej dostateczne nasycenie.

Do odkażenia parą wodną używane są aparaty dezynfekcyjne do pary bieżącej lub sprężonej, do których potrzebna jest wyszkolona obsługa. Kozuchy, skóra, przedmioty klejone, książki i materiały jedwabne nie mogą być odkażane parą wodną.

Połączenie pary wodnej z formaldehydem daje b. dobre wyniki, szczególnie w aparatach paroformalinowych. Odkazanie jest szybsze i pewniejsze, jeżeli stosuje się je w komorze paroformalinowej (japońskiej), którą ogrzewa się najpierw do 65°C zapomocą wprowadzonej do niej pary. Do tego niezbędny jest kocioł parowy o 4 — 6 atm. ciśnienia. Po zamknięciu otworu powietrznego wpuszcza się szybko zapomocą rozpylacza parowego formalinę (25 cm.³ 40% formaliny na 1 m.³ komory).

Rozpylanie formaliny winno trwać 1 minutę. Temperatura w komorze nie może być niższa niż 65° i wyższa niż 70°C.

Przedmioty, jak futra, kozuchy, skóra i t. p. przy wyższej t° ulegają uszkodzeniu.

Odkazanie w komorze trwa 15 — 20 minut.

Dla zubożenia zapachu formaliny stosuje się następczo rozpylanie 25% amoniaku w ilości 2 razy większej, niż użyto formaliny.

Jeszcze pewniejsze w działaniu są komory paroformalinowe systemu Rubnera, t. j. pod zmniejszonym ciśnieniem (próżnia 600 — 660 mm.).

e) Światło słoneczne (nierozproszone) posiada dość silne działanie bakterjobjęce. Zarazki naprzykład cholery, chorób wenerycznych i t. p. giną pod wpływem promieni słonecznych po upływie niespełna godziny. Działanie to jest jednak tylko powierzchowne.

2) Środki chemiczne:

a) Sam formaldehyd działa powierzchownie, nie przenikając w głąb, dezynfekcję przeto formalinową w dużych obiektach obecnie prawie się nie stosuje. W zamkniętych jednak uszczelnionych pomieszczeniach przy zwykłej temperaturze 16 — 20°C z dobrym skutkiem stosuje się tę dezynfekcję; czas dezynfekcji paroformalinowej wynosi wówczas nie mniej, niż 5 godzin, przytem należy używać 10 gramów formaldehydu (= 25 cm.³ 40% formaliny) na każdy metr sześcienny pomieszczenia.

b) Sublimat 1‰ (jeden na tysiąc) otrzymuje się przez rozpuszczenie gramowej pastylki sublimatowej w litrze ciepłej wody. W braku pastylek można używać sublimatu w proszku (przechować w miejscu ciemnym lub w szczelnie zamkniętych naczyniach szklanych ciemnych). W tym celu w litrze gorącej wody rozpuścić należy 45 gramów soli kuchennej, a potem 10 gramów sublimatu. Przed użyciem do 100 cm.³ tego płynu dodać należy 900 cm.³ przegotowanej wody — otrzymamy roztwór 1‰ (jeden na tysiąc).

c) Karbol czysty krystaliczny w butelce odkorkowanej celem rozpuszczenia go należy umieścić w naczyniu napełnionem wodą gorącą, dodając 100 cm.³ wody na każdy kilogram karbolu; 50 cm.³ rozpuszczonego karbolu w litrze wody daje 5% wodę karbolową.

d) Karbol surowy i krezol bardzo słabo rozpuszczają się w wodzie, przygotować przeto należy zawiesinę, dodając mydła szarego, 3% roztwór krezolowo-mydlany (3% woda krezolowa) lub 3% roztwór karbolowo-mydlany przygotować należy w ten sposób: 30 gramów mydła rozpuszcza się w 300 cm.³ wody gorącej i, dobrze mieszając, dolewa się stopniowo 30 cm.³ krezolu lub karbolu, poczem dolewa się wody gorącej do litra. Roztwory te zastępują lizol i kreolinę.

e) Roztwór naftowo - krezolowo (karbolowo) - mydlany przygotowuje się w ten sposób: w 30 cm.³ gorącego krezolu lub karbolu surowego rozpuszcza się 50 gr. mydła szarego, dobrze mieszając i podgrzewając, poczem dolewa się 10 cm.³ nafty, znów mieszając się dokładnie i dolewa 950 cm.³ wody gorącej. Roztwór ten zabija nietylko bakterje, lecz i owady. Karbol surowy i krezol mają skład niestały.

f) 3% roztwór formalinowo-mydlany. 3% roztwór formalinowo-mydlany (zamiast 3% lizofornu) przygotować można, biorąc 30 gramów mydła szarego i rozpuszczając w 900 cm wody gorącej i dolewając do tego 75 cm 40% formaliny (40% formalina odpowiada 400 gramom formaldehydu w litrze wody).

g) Mleko wapienne 20% jest to doskonały i tani środek odkażający; należy je zawsze sporządzać świeżo w takiej ilości, jaką ma się od razu użyć, gdyż przy dłuższym przechowywaniu traci ono swe własności odkażające. Przygotowuje się je z dobrego (tłustego, t. j. wolnego od domieszki piasku i kamieni) i niezwięzłego wapna palonego. Wapno palone (niegaszone) należy przechowywać w suchym miejscu i w szczelnych beczkach lub skrzyniach. Celem przygotowania mleka wapiennego należy na dnie glinianego lub drewnianego naczynia ułożyć wapno palone w niedużych kawałkach w kształcie stożka i zalać wodą w ilości około ½ litra na każdy kilogram wapna, lejąc stopniowo małymi dawkami w miarę wchłaniania wody przez wapno. Wapno będzie powoli chłonęło wodę. Należy przytem pamiętać, że wapno z wodą silnie się rozgrzewa, burzy i pryska tak, że nawet może spowodować silne oparzenie (strzeż oczy).

Po pewnym czasie wapno rozpada się na proszek, zwany wapnem gaszonym. Do tak gaszonego wapna należy dolać 4½ litra wody na każdy kilogram wapna, mieszając drewnianą łopatką aż do chwili otrzymania jednostajnej, podobnej do mleka, białej zawiesiny. Wapna przechowywanego w dołach, zwięzłego i suchego nie należy używać, gdyż nie ma ono własności odkażających.

h) Podchloryn wapnia czyli wapne bielące (wapno chlorowane, nazywane w mowie potocznej chlorkiem) jest bardzo silnym środkiem odkażającym, działającym przez zawarty w nim chlor; jest to biały proszek o silnej woni chloru. Dobry, niezwięzły podchloryn wapnia powinien zawierać od 25 — 30% czystego chloru. Przy dłuższym przechowywaniu pod wpływem wilgoci i światła, zawartość chloru, a wraz z tem i właściwości odkażające wapna bielącego zmniejszają się. Należy go przeto trzymać w szczelnych beczkach lub drewnianych skrzyniach, przechowywanych w szczelnem i ciemnem miejscu, oraz w pomieszczeniach, w których nie ma ludzi i zwierząt, gdyż chlor jest trujący.

Wapno bielące stosuje się w roztworach wodnych; jest ono trudno rozpuszczalne i wobec tego należy zgóry oznaczoną ilość jego odważyć i zmieszać z małą ilością wody, potrzebną dla wytworzenia jednolitej papki (bez gruzelków), potem dodać większą ilość wody (np. kubeł, dobrze rozmieszać i wlać do płynu (np. do studni), który ma być odkażony. Wapno bielące, przygotowane w powyższy sposób, stosuje się do odkażania studzien, dołów kloacznych oraz ścieków kanałowych.

Roztwór wapna bielącego powinien mieć silny zapach chloru. Stosować należy tylko świeżo przygotowane roztwory. Wapno bielące

prócz właściwości odkażających ma też silne działanie odwanające.

i) Soda, jako środek rozpuszczający substancje białkowe i zmydlający tłuszcze, posiada własności dezynfekujące jedynie w roztworach gorących około 70°C i wyżej. Najczęściej używa się 10,5% i nawet 2% roztworów do oczyszczania mechanicznego.

Sposoby odkażania poszczególnych przedmiotów i mieszkań.

1) Odkażanie wydalini i wydzielin chorych wymaga szczególnej staranności. Płwocinę chorych, wydzielinę jamy nosogardzielowej, płótkanki chorych, kał, mocz, wymiociny, krew, ropę, należy zbierać do naczyń, wyłączenie na ten cel przeznaczonych, gdzie je należy zalewać równą ilością mleka wapiennego, płynu mydlano-krezolowego lub karbolowego (t. j. pół na pół), przytem działanie środka odkażającego winno trwać co najmniej 2 godziny, potem dopiero odkażoną zawartość można wylewać do ustępu. Pożądane jest stosowanie płynów w stanie gorącym.

2) Łuski skórne, strupy z wrzodów i t. p. powinny być spalane w piecu.

3) Woda pozostała po myciu chorych (umywalnie, bidety, miednice i t. p.) powinna być przed wylaniem odkażona: a) podchlorynem wapnia lub b) 20% mlekiem wapiennym, używając w przypadku a) 1 łyżeczkę herbacianą 2%-wego roztworu podchlorynu wapnia na 1 litr płynu w ciągu 30 minut, w przypadku b) — 1 szklanekę 20% mleka wapiennego na każde 10 litrów wody. Opróżnione naczynie należy umyć gorącym roztworem 5 — 10% sody.

Woda z kąpeli chorego (wanna) powinna być odkażona podchlorynem wapnia w ilości od 10 — 15 gramów na wannę. Uprzednio jednak należy zmieszać ten podchloryn wapnia z niewielką ilością wody celem otrzymania jednolitej papki (patrz „podchloryn wapnia”), potem mieszaninę papki z wodą zmieszać jeszcze z wodą w wannie. Po 30 min. wanna może być opróżniona, potem należy ją umyć, jak wyżej zaznaczono.

4) Bieliznę chorego należy możliwie najspieszniej poddać odkażaniu w mieszkaniu chorego lub w zakładzie dezynfekcyjnym. W pierwszym przypadku należy bieliznę zanurzyć całkowicie w naczyniu, zawierającym roztwór 3% karbolu lub 5% krezolu mydlanego, i pozostawić tak w ciągu 24 godzin, potem można ją wyprać. Bieliznę zbrukaną wydaliniami i wydzielinami należy gotować w roztworze 2% sody. (Uwaga: bieliznę splamioną krwią, kałem, ropą, płwociną, nie należy poddawać działaniu pary, gdyż płamy pozostałe nie mogą być następnie zmyte; z bielizną tą postępować należy jak wspomniano wyżej).

5) Bandaże, podkłady, ścierki i t. p. przedmioty, zbrukane wydzieliną ran zakażonych, przed praniem powinny być gotowane w roztworze sody lub mydła, jak to zaznaczono w punkcie 4-ym.

6) Słomę i siano z materaców i poduszek należy spalać. Sienniki i poszewki odkażać podobnie, jak i bieliznę.

7) Materace włosiane i inne, poduszki, kołdry, pierzyny, firanki, ubranie i t. p. należy odkażać w parze (komora japońska — paroformalinowa, aparaty do pary bieżącej „Vaporax” i t. p.).

8) Szmaty winny być odkażane w parze pod ciśnieniem lub spalone.

9) Przedmioty ze skóry, obuwanie, futra, suknie jedwabne, przedmioty gumowe i t. p. ulegają zniszczeniu w komorach parowych — odkażać je przeto należy mechanicznie (mycie, wietrzenie, nasłonecznianie, zlewanie płynem krezolowym 5%, roztworem 1 na tysiąc sublimatu lub 20% roztworem formaliny. Dla dezynfekcji tych przedmiotów najlepiej nadaje się komora cjanowodorowa (nasycenie gazu 1 — 2%, 2 — 3 godziny).

10) Odkażanie pokoju, w którym przebywał chory na chorobę zakaźną, sprowadza się do niszczenia zarazków w miejscach, w których są widoczne ślady wydzielin i wydalin; miejsca takie należy niezwłocznie po splamieniu oblać roztworem sublimatu (1 : 1000); w gruzlicy zaś (1 : 200) lub 5% karbolem i po upływie godziny wytrzeć, a następnie umyć wodą gorącą z roztworem 5% sody lub mydła.

Dawne odkażanie pomieszczeń formaldehydem w aparatach Zarewicza, Flügego i t. p. znajduje coraz mniejsze zastosowanie ze względów na własności formaldehydu (patrz środki chemiczne lit. a).

Przed odkażaniem pomieszczenia należy zeń usunąć kwiaty i zwierzęta. Następnie dezynfektorzy w odpowiednim odzieniu brezentowym lub płóciennym przyrządzają roztwory sublimatu, krezolu, karbolu i t. p. Bielizna brudna i pościel mogą być odesłane do zakładu dezynfekcyjnego, należy jednak przednio przedmioty te włożyć do worków, zmoczonych w roztworze karbolu 3%, sublimatu (1 : 1000) lub krezolu 2 — 3%. Jeżeli odkażanie ma być skuteczniejsze na miejscu, wówczas zanieczyszczoną bieliznę należy zanurzyć w roztworze 3% karbolu lub 5% krezolowo-mydlanym. Temi roztworami polać należy ślady wydzielin i wydalin na podłodze, ścianę obok łóżka i samo łóżko chorego (zlewać przy pomocy hydropultu). Do plwociny w spluwacze, kuflu etc. wlewa się ilość podwójną roztworu 3 — 5% karbolu. Po oczyszczeniu mechanicznym podłóg 3% roztworem gorącym krezolowo-mydlanym wszystko pozostawia się w powyższym stanie na parę godzin, potem można dopiero przystąpić do przewietrzania i nasłoneczniania. Odkażanie wskazane jest po izolacji chorego, po wyzdrowieniu, śmierci.

11) Ściany:

a) Do odkażania ścian tapetowanych lub olejno malowanych nadaje się roztwór sublimatu 1 : 1000. Tutaj potrzebny jest rozpylacz większych rozmiarów (z pompką ręczną).

b) Ściany malowane farbą klejową odkażamy roztworem karbolowym lub krezolowym

3% lub 2½% formaliną. Ściany bielone należy ponownie pobielić.

12) Podłogi:

a) z gliny, ziemi, cegły, cementu, asfaltu i t. p. należy obficie zlać 20% mlekiem wapiennym i pozostawić bez wycierania w ciągu co najmniej 2 godzin;

b) drewniane należy zlać roztworem karbolu 3%, krezolu 3 — 5%, sublimatu 1 : 1000 — 1 : 2000 i t. p. i po upływie kilku godzin wyszorować gorącą wodą z sodą lub mydłem, posadzkę i podłogi malowane można odkażać roztworem formalinowo-mydlanym lub gorącym ługiem.

13) Drzwi i okna należy zmyć roztworem karbolu, krezolu (3%) lub też sublimatu (1 : 1000).

14) Śmiecie w kątach i szczelinach podłogi należy przed usunięciem zlać obficie roztworem krezolu lub sublimatu, zebrać na mokro, zawinąć w papier i spalić w piecu.

15) Kurz i pajęczynę należy zbierać ścierką, zmoczoną w roztworze sublimatu (1 : 1000).

16) Meble:

a) Meble drewniane, niemalowane, należy zmyć roztworem karbolu lub krezolu (3%), lub też sublimatu (1 : 1000).

b) Do odkażania mebli malowanych, lakierowanych i politurowanych również nadaje się roztwór sublimatu 1‰ albo formaliny 3%.

c) Meble wyściełane odkażać można przez spryskiwanie 2½% formaliną zapomocą pulwerizatora lub wycierając szmatką.

17) Zwierciadła i obrazy odkażamy, rozpylając 2½% formaliną (tymże roztworem można odkażać łóżka metalowe, klamki, umywalnie). Piece omywać należy roztworem karbolowym lub krezolowym (3%).

18) Papiery, książki.

Papiery i listy niepotrzebne należy spalić. Książki, akta, dokumenty najlepiej odkażać w komorze suchego powietrza (lub paroformalinowej japońskiej).

19) Naczynia.

a) Naczynia stołowe i kuchenne, łyżki, łyżeczki i t. p., używane przez chorego, należy wygotować w wodzie z dodatkiem 2% sody w ciągu 15 — 20 minut; przybory, które nie znoszą gotowania (noże, widelce i t. p.), należy trzymać w ciągu 2-ch godzin w roztworze 2½% formaliny.

b) Kubły i baseny do wypróżnień, odkażać należy naprzód mlekiem wapiennym. Po wylaniu zaś ich zawartości naczynie należy opłókać gorącym roztworem sody 5%.

20) Odkażanie dołów kloacznych i beczek.

Najlepsze wyniki odkażania kloak osiągnięto zapomocą 20% mleka wapiennego, wlewano do dołów kloacznych w ilości ⅓ zawartości dołu kloaczego (mieszanie zawartości dragiem jest konieczne).

Potrzebna do odkażania ilość wapna jest dość znaczna, gdyż na m. sz. przypada około 333 litrów mleka wapiennego, co odpowiada 66 kg. wapna. Zamiast mleka wapiennego można użyć podchlorynu wapnia w ilości 10 kg. na 1 m. sz. zawartości dołu (podchloryn wapnia, jak to wyżej już zaznaczono, uprzednio należy zmieszać z niewielką ilością wody na papkę i t. d.) (vide str. 166), zawartość dołu należy wymieszać dokładnie drągami i pozostawić na 24 godz. Środek ten jest droższy od mleka wapiennego, lecz w przypadkach przepelnienia dołu kloaczno-go najwłaściwszy i niezastąpiony.

21) Studnie.

Do dezynfekcji zanieczyszczonych studzien używa się od 60 — 120 gr. podchlorynu wapnia na 1 m³ (= 1000 litrów) wody w studni w zależności od stopnia zanieczyszczenia i rodzaju studni, przeto dla dezynfekcji studzien z ocebrowaniem drewnianem lub też studzien, mających porosty grzybów, wodorostów i t. p., należy stosować wyższe normy.

B) Dezynsekcja.

I. Dezynsekcja pomieszczeń.

a) Przy zwalczaniu duru osutkowego stosujemy dezynsekcję gazową (fumigację). Najpewniejsze działanie ma przy dezynsekcji cjanowodór, lecz niezawsze ze względu na pomieszczenie można go stosować. Objekt bowiem, podlegający dezynsekcji cjanowodorowej, musi być dostatecznie izolowany, w przeciwnym razie może być ona zbyt niebezpieczna, szczególnie przy niedostatecznym uszczelnieniu obiektu, przy wietrznej pogodzie i w porze deszczowej. W tych przypadkach lepiej stosować dezynsekcję przy pomocy dwutlenku siarki (SO₂).

Przedewszystkiem zaznaczyć tutaj trzeba, że opracowana została dla kolumn cjanowych przeciwdurowych instrukcja szczegółowa, według której należy kierować się w sprawie stosowania gazu cjanowodorowego. Do tego celu stosuje się najczęściej albo system amerykański (reakcyjny), lub system francuski „Galardi” — cjanowodór płynny.

b) Przy dezynsekcji siarkowej, po dokładnym uszczelnieniu pomieszczenia należy metalowe rzeczy posmarować tłuszczem, olejem, wazeliną lub mydłem, obrazy przykryć pokrowcami i zdjąć ze ściany, tapety w miejscach zapluskwionych odciągnąć lub zedrzyć. Aparat do spalania siarki należy umieścić wyżej, gdyż dwutlenek siarki jest cięższy od powietrza. Rzeczy należy rozłożyć lub rozwiesić niżej. Na żelaznej blasze lub brytwannie usypać małymi grudkami siarkę, do grudek tych powkładać patyczki, zmoczone denaturatem, i całość zlać również denaturatem (40 cm. sz. na kilo siarki), uprzednio nie zaszkodzi jeszcze siarkę zmieszać z saletrą, co daje utlenienie i przeto łatwiejsze spalanie siarki. Saletry bierzemy około 15% w stosunku do ilości siarki. Siarki należy brać nie mniej niż 60 gramów na 1 m³ pomieszczenia, a przy niedostatecznym uszczelnieniu nawet do 80 gramów na 1 metr sześcienny. Po 5 godzinach należy mieszkanie przewietrzyć (wietrzyć dłu-

go), ewentualnie pozostały zapach zubojeźnić przez rozpylenie amoniaku. Wygodne są również brykiety siarkowe (Cimex, Gazotox oraz przygotowane według przepisu P. Z. H.).

1) System amerykański polega na nalewaniu do szczelnych stożkowatych beczek drewnianych wody z kwasem siarczanym (H₂SO₄), do których się potem wrzuca cjanek sodu (kwas siarczanym wlewać po wodzie). Przy dostatecznie uszczelnionych pomieszczeniach używać należy 1% nasycenia gazu, a więc na 1 m. sz. pomieszczenia 27 gr. cjanu sodu, 40 cm. kwasu siarczanego technicznego (60 — 66° Beaumé) i tyleż wody, czyli na 100 m³ pomieszczenia bierze się 2,7 kg. NaCN i 4 litry H₂SO₄, dodając tyleż wody. Przy niedostatecznym uszczelnieniu w budynkach drewnianych (chałupach chłopskich) trzeba do dezynsekcji stosować nie 1%, a 2 — 3% nasycenie.

2) System „Galardi” jest to płynny cjanowodór zgęszczony (stężony gaz o 98% czystego cjanu) w butlach hermetycznie zamkniętych. Na 1 m³ pomieszczenia dla dezynsekcji używa się 5 grm. płynnego cjanu, czyli na 100 m³ 500 gramów. Butelki „Galardi” mają zawartość 200-gramową, 500 gr. i 1000 gr. Butelkę taką otwiera się, mając na sobie maskę gazową pochłaniającą lub tlenową, potem przechyla się ją do naczynia szklanego lub emaljowanego i prędko wychodzi z pomieszczenia przed opróżnieniem zupełnym butelki. Gaz powoli ulatnia się w dolnych warstwach pomieszczenia, a potem drogą dyfuzji wypełnia całe pomieszczenie. W każdym razie dezynsekcja cjanowodorowa nie może się odbywać bez lekarza, który posiada winien środki ratownicze na wypadek zatrucia się gazem personelu, a więc strzykawkę, eter, kamforę, tlen etc. Przy masce pochłaniającej (filtrującej) używać należy specjalnego pochłaniacza przeciw cjanowodorowi, który nabywać można w L. O. P. P.

II. Dezynsekcja osób.

W razie stwierdzenia wszawicy u mężczyzny, należy przed kąpielą ogólną włosy krótko ostrzyć, potem owłosioną część głowy wycierać w ciągu paru dni przed nocą mieszaniną oliwy i nafty (pół na pół), rano zaś zmyć głowę ciepłą wodą z mydłem. U kobiet, o ile nie zgadzają się na strzyżenie, zamiast nafty z oliwą dobrze również stosować sublimat z octem (niszczącym gnidy), biorąc roztwór 1 grm. sublimatu na 300 grm. wody z takimże roztworem (pół na pół) acidum aceticum glaciale (kwas octowy lodowaty). Wskazane wówczas jest nakładanie czepka lub chustki na głowę, oraz późniejsze mycie głowy wodą z mydłem.

Sposób odkażania, w zależności od poszczególnych chorób zakaźnych, określa załączone do instrukcji niniejszej zestawienie, zawierające ponadto dane epidemiologiczne.

Podsekretarz Stanu:

(—) Dr. E. Piestrzyński

Klasyfikacja chorób zakaźnych oraz odpowiednio zastosowane odkażanie.

Załącznik do Instrukcji M. O. S.
(Okólnik Nr 14/35 z dnia
18.III.1935 r.)

Nazwa choroby zakaźnej Nazwa zarazku	Okres wylegania i zaraźliwości	Sposób zakażenia	a) Wrota zakażenia i b) Wydalenia zarazków	Środki zapobiegawcze
<p>A) CHOROBY OSTROZAKAŻNE:</p> <p><i>I. Wysypkowe:</i></p> <p>1. Ospa (Variola vera) Zarazek lotny (niewiadomy).</p> <p>2. Odra (Morbilli) Zarazek lotny (niewiadomy).</p> <p>3. Płonica (Scarlatina) Paciorkowiec hemolizujący.</p> <p><i>II. Niewysypkowe:</i></p> <p>1. Błonica (Diphtheria) Prątek (laseczka) Loefflera.</p>	<p>Okres wylegania zwykle od 10 do 14 dni niekiedy dłużej. Okres zaraźliwości rozpoczyna się pod koniec okresu wylegania, najpóźniej podczas okresu zwiastunów, i trwa aż do zupełnego zaniku zmian chorobowych na skórze i błonach śluzowych.</p> <p>Okres wylegania trwa do 11 dni. Okres zaraźliwości rozpoczyna się z wystąpieniem objawów nieżytowych krtani. Kończy się po zupełnym złuszczeniu skóry (w 2 tygodnie od zachorowania).</p> <p>Okres wylegania zwykle od 2 do 8 dni. Okres zaraźliwości rozpoczyna się z chwilą wystąpienia objawów nieżyty krtani i trwa do 6 tygodni. Kończy się po zupełnym złuszczeniu skóry. Przeciętnie $\frac{1}{3}$ wszystkich dzieci jest odporna przeciw szkarlatynie. Choroba trwa często do 6 tygodni.</p> <p>Okres wylegania od 2 do 5 dni. Okres zaraźliwości do 4-ch tygodni, licząc od chwili zarażenia, niekiedy zarazki mogą w jamie nosogardzielowej przebywać do $\frac{1}{2}$ roku (nosicielstwo).</p>	<p>Zakażenie kropelkowe, drogą kontaktu z chorym lub z jego wydzieliną zakażoną.</p> <p>Zakażenie kropelkowe, drogą kontaktu z chorym lub jego zakażoną wydzieliną.</p> <p>Zakażenie kropelkowe przez kontakt z chorym lub przez zakażoną wydzielinę nosogardzielową. Choroba może się szerzyć również przez produkty spożywcze, zwłaszcza przez mleko.</p> <p>Zakażenie kropelkowe przez kontakt z chorym, pośrednio i przez przedmioty zakażone wydzieliną nosogardzielową chorego lub nosiciela, czasami też przez zarażone mleko i przetwory mleczne.</p>	<p>a) Jama nosogardzielowa. b) Zarazki znajdują się w pęcherzykach ospowych, w łuskach skóry, ślinie, wydzielinach z nosa i gardła.</p> <p>a) Jama nosogardzielowa. b) Zarazki wydalają się z siłą wydzielin z nosa, gardła, łez i łusek.</p> <p>a) Jama nosogardzielowa. b) Zarazki wydalają się z jamy nosogardzielowej, przez ropę przy powikłaniach. NB. Łuski skóry mogą zawierać zarazki.</p> <p>a) Jama nosogardzielowa, migdałki. b) Wydalanie zarazków wraz z wydzieliną nosogardzielową chorych lub nosicieli, wyjątkowo ze spojówek oka, narządów płciowych oraz owrzodzeń.</p>	<p>1) Odosobnienie chorego. 2) Odkazanie bieżące wydzielin i wydaliny oraz końcowe po usunięciu chorego z mieszkania, śmierci lub wyzdrowieniu: odkażanie gazowe lub rozpylanie płynów odkażających, głównie zaś wietrzenie i ogólne oczyszczenie pomieszczenia. 3) Szczepienie przeciwospowe otoczenia chorego t. zw. „z konieczności”.</p> <p>1) Odosobnienie chorego. 2) Odkazanie jak wyżej. 3) Szczepienie zapobiegawcze surowicą ozdrowieńców.</p> <p>1) Odosobnienie chorego. 2) Odkazanie — jak wyżej. 3) Szczepienia przeciwplonicze.</p> <p>1) Odosobnienie chorego. 2) Odkazanie — jak wyżej. 3) Szczepienia przeciwbłonicze.</p>

Nazwa choroby zakaźnej Nazwa zarazku	Okres wylegania i zaraźliwości	Sposób zakażenia	a) Wrota zakażenia i b) Wydalenia zarazków	Środki zapobiegawcze
2. Krztusiec (koklusz) (Pertusis). Prątek Bordet'a.	Okres wylegania od 7 do 10 dni. Okres zaraźliwości rozpoczyna się z chwilą wystąpienia nieżyty dróg oddechowych, kiedy rozpoznanie nie jest jeszcze ustalone, trwa zwykle od 7 do 14 dni. Po wystąpieniu zaś charakteryst. kaszlu trwa jeszcze do 3 tyg.	Zakażenie kropelkowe niekiedy przez kontakt z chorym lub pośrednio przez przedmioty świeżo zakażone jego wydzielinami.	a) Jama ustna. b) Wydalenie zarazków wraz z wydzieliną nosogardzielową (przy kaszlu).	1) Odkazanie bieżące — jak wyżej oraz ściśle odosobnienie chorego. 2) Odkazanie końcowe: oczyszczenie mechaniczne i przewietrzenie pokoju, gdzie przebywał chory.
3. Grypa (Influenza). Zarazek niestabilny. Przypuszczalnie prątek Pfeiffera.	Okres wylegania od kilku godzin do 4-ch dni. Okres zaraźliwości nieokreślony, przypuszczalnie przez 7 dni od wystąpienia gorączki.	Zakażenie kropelkowe: drogą bliskiego kontaktu z chorym, a szczególnie przez jego jamę nosogardzielową lub też pośrednio przez przedmioty zakażone wydzielinami chorych.	a) Jama noso-gardzielowa. b) Zarazki w śluzie z nosa i gardła (kichanie, kaszel).	1) Odkazanie bieżące wydzielin chorego. 2) Odkazanie końcowe — jak wyżej.
4. Nagminne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (dżetwica karku) (Meningitis cerebro spinalis epidemica). Dwoinka Weichselbauma (Meningococcus).	Okres wylegania od 2 do 10 dni. Ogromne znaczenie posiada nosicielstwo. Okres zaraźliwości w czasie choroby i po wyzdrowieniu, dopóki zarazki znajdują się w wydzielinach chorych lub ozdrowieńca.	Wydzieliną z nosa, gardła, jamy ustnej zakażonych (ozdrowieńcy, nosiciele).	a) Jama noso-gardzielowa. b) Zarazki w śluzie z nosa i gardła.	1) Odosobnienie chorego. 2) Odkazanie bieżące — jak wyżej. 3) Odkazanie końcowe (oczyszczenie i przewietrzenie pokoju chorego).
5. Choroba Heine-Medina (zapalenie przednich rogów rdzenia) (Poliomyelitis anterior acuta). Zarazek nieznan.	Okres wylegania nieokreślony, przypuszczalnie od 3 do 10 dni. Okres zaraźliwości dobrze nieznan, przypuszczalnie 21 dni od początku choroby.	Bezpośredni kontakt z zakażonym lub pośrednio przez kontakt z przedmiotami lub osobami zakażonymi wydzielinami chorych. Istnieje znaczna liczba zdrowych nosicieli.	a) Wydzieliną z nosa i gardła u osób zakażonych. b) Zarazki w śluzie z nosa i gardła.	1) Odosobnienie. 2) Odkazanie bieżące — jak wyżej. 3) Odkazanie końcowe — jak wyżej.
III. Choroby zakaźne przewodu pokarmowego:				
1. Cholera (Cholera asiatica). Przecinkowiec ruchomy (vibron) Koch.	Okres wylegania od 1 do 5 dni. Okres zaraźliwości rozpoczyna się w okresie zwiastunów (a nawet wcześniej). Po wyzdrowieniu trwać może około 2 tygodni i dłużej. Zwykle do 5 dni.	Bezpośrednio drogą pokarmową (mleko, woda, owoce i t. p.), pośrednio: muchy, wydaliny i wydzielin chorego oraz zdrowych nosicieli. Nosiciele zpośród otoczenia chorego mogą stanowić do 10%.	a) Jama ustna (przewód pokarmowy). b) Wydalenie zarazków z kałem, moczem i wymiocinami.	1) Ścisłe odosobnienie chorego. 2) Obserwacja otoczenia chorego. 3) Odkazanie bieżące wydzielin i wydaliny przy łóżku chorego oraz odzieży, bielizny, pościeli i t. d. 4) Końcowe odkazanie płynami odkazującymi oraz mechaniczne.

Nazwa choroby zakaźnej Nazwa zarazku	Okres wylegania i zaraźliwości	Sposób zakażenia	a) Wrota zakażenia i b) Wydalenia zarazków	Środki zapobiegawcze
2. Dur brzuszny i dury rzekome (Typhus abdominalis et paratyphus A. B. i C.). a) prątek (Casenka) Eberth'a b) prątki (Achard i Bensau-de) duru rzekomego A, B i C.	Okres wylegania od 5 do 20 dni i dłużej. Okres zaraźliwości rozpoczyna się od okresu wylegania i trwać może do kilku tygodni, a przy durze brzusz-nym i miesiący już po wyleczeniu (nosicielstwo), t. j. aż do zniknięcia zarazków w kale i moczu.	Jak wyżej. NB. Szczególną uwagę należy zwracać na zdrowych nosicieli.	a) Przez przewód pokarmowy. b) Wydalanie zarazków z kałem i moczem. NB. Przy powikłaniach płucnych z płwociną.	Jak wyżej.
3. a) Czerwonka bakteryjna (Dysenteria) b) Czerwonka pełzakowa a) Prątek (laseczka) Schiga-Kruze b) Pełzak czerwonkowy.	Okres wylegania od 2 do 7 dni, przy pełzakowej nieznany. Okres zaraźliwości, poczynając od czasu wylegania i po wyzdrowieniu do czasu zniknięcia zarazka w kale, stwierdzonego parokrotnym badaniem (NB. W kale zarazek żyje parę dni, w wodzie do 12 dni).	Jak wyżej.	a) Przez przewód pokarmowy. b) Wydalanie zarazków z kałem.	Jak wyżej.
B) CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ PASORZYTY:				
1. Dur osutkowy (plamisty) (Typhus exanthematicus) Przypuszczalny zarazek: „Riccetsia Provazeki”.	Okres wylegania od 5 do 20 dni. Zarazki znajdują się we krwi przez czas okresu gorączkowego. Poza ustrojem ludzkim lub insektami (wesz) zarazek nie żyje.	Pośrednio przez insekty (wszy).	a) Przez ukąszenie wszy lub przez wtarcie w uszkodzony naskórek ekskrementów wszy. b) Chory zarazków nie wydalą.	1) Ścisłe odosobnienie chorego. 2) Tępienie insektów (cyanowodór lub dwutlenek siarki (SO ₂)). Zwrócić uwagę na źródło zakażenia i na odwyszawienie otoczenia chorego. 3) Szczepienia zapobiegawcze szczep. prof. Weigla.
2. Dur powrotny (Typhus recurrens). Zarazek: Krętek Obermajera.	Okres wylegania od 5 — 8 dni, czasami dłużej. Poza ustrojem ludzkim lub insektami (wszy, pluskwy) zarazek nie żyje. Zarazki znajdują się we krwi chorego przez cały czas choroby.	Pośrednio przez insekty: wszy możliwie i przez pluskwy.	a) Przez wtarcie rozgniecionej wszy w uszkodzony naskórek (drapanie). Samo ukąszenie wszy nie wywołuje choroby. b) Chory zarazków nie wydalą.	1) Jak wyżej. 2) Jak wyżej.
3. Dżuma a) gruczołowa, b) płucna (Pestis bub. Pestis pulmon). Prątek dżumy (B.pestis).	Okres wylegania od 2 — 5 dni może trwać do 10 dni. Zarazek poza organizmem ludzkim niezbyt trwałe, znosi jednak wysychanie kilka dni, w wodzie żyje parę tygodni, w ziemi wilgotnej kilka miesięcy. Okres zakaźności do czasu zupełnego wyzdrowienia chorego.	Przy dżumie gruczołowej zakażenie pośrednie przez pchły (Xenophylla cheopsis i Ceratophyllus fasciatus), które przenoszą zarazek z gryzoniów zadżumionych. Przy dżumie płucnej zakażenie bezpośrednie (zakażenie kropelkowe).	a) Skóra w miejscu ukąszenia przez pchły lub drogą przewodu oddechowego (dżuma płucna). b) Zarazki wydalają się przez płwocinę, ślinę, wydzielinę nosa, a wet w wymiocinach, kale i moczu.	1) Odosobnienie chorego i odosobnienie otoczenia. 2) Odszczurzenie pomieszczeń (okrętów). 3) Zabezpieczenie: stałe tępienie gryzoniów.

Nazwa choroby zakaźnej Nazwa zarazku	Okres wylegania i zaraźliwości	Sposób zakażenia	a) Wrota zakażenia i b) Wydalenia zarazków	Środki zapobiegawcze
4. Zimnica (Malaria). Zarazek: Pełzak (plasmodjum) zimnicy. Plasmodium vivax (wywołuje trzeciadcę). Plasmodium malariae (wywołuje czwartadcę). Plasmodium falciparum (forma zim. podzwrotnikowej).	Okres wylegania w zależności od zarazka różny, w przypadkach trzeciadczy zwykle 14 dni. Chory jest nosicielem zarazków przez cały czas trwania choroby, t. j. znajdując się zarazka we krwi.	Pośrednio przez ukąszenie zakażonego komara widliszka (anofelesa).	a) Przez krew w miejscu ukąszenia komara widliszka. b) Chory zarazków nie wydal.	1) Tępienie komarów latem i zimą. Latem na wodach stojących rozpylanie 2% zieleni paryskiej, lub też rozpryskiwanie oleju wazelinowego. Zimą odymianie (fumigacja) siarką obór, stodoł, lub też rozpylanie płynu Giemzy. 2) Środki zapobiegawcze przy szczepieniach zimnicy: odosobnienie i leczenie chorych w zakładach zamkniętych. Okna w pomieszczeniach chorych zabezpieczyć siatkami. Tępienie komarów widliszków, jak wyżej zaznaczono. Przed opuszczeniem zakładu leczniczego w/g prof. Wagnera leczenie końcowe chininą.
C) GRUPA CHOROÓB ODZWIERZĘCYCH:				
1. Wodowstręt (Rabies) (wścieklizna). Zarazek nieznan.	Okres wylegania od 4 tyg. do 2 — 3 miesięcy i więcej. Okres zaraźliwości u psa rozpoczyna się już na 10 — 14 dni przed chorobą i trwa podczas całej choroby. NB. Zarazek poza ustrojem ludzkim szybko ginie.	Przez ukąszenie wściekłych zwierząt (psa, kota etc.) względnie przez zanieczyszczenie ich śliną miejsc uszkodzonego naskórka.	a) Skóra, uszkodzony naskórek lub nabłonek (miejsce ukąszenia lub powalania śliną przez wściekłe zwierzęta). b) Zarazki wydalone są wraz ze śliną chorego.	1) Odkazanie bieżące śliny chorego oraz przedmiotów zakażonych jego śliną. 2) Końcowe odkazanie mechaniczne. 3) Zabezpieczenie: tępienie psów bezpańskich. Stosowanie kagańca i smyczy dla psów. Stosowanie jak najprędzej po ukąszeniu szczepień ochronnych celem uodpornienia organizmu.
2. Nosacizna (Malleus). Prątek Loeffler'a (bac. mallei).	Okres wylegania w nosaciznie ostrej od kilku dni do 2-tygodni. Okres zaraźliwości trwa przez całą chorobę. NB. Zarazek nosacizny znosi wysychanie w ciągu kilku dni.	Przez kontakt z choremi końmi wzgl. ludźmi i przez przedmioty zakażone wydzieliną chorych koni lub ludzi.	a) Jama noso-gardzielowa ewentualnie uszkodzona skóra. b) Przez wydzielinę z ognisk chorobowych błony śluzowej lub skóry zakażonych koni i ludzi (ropa, wydzieliną z nosa i gardła oraz kał).	1) Odosobnienie chorych w szpitalu. Zakażone konie należy zabijać inne konie z tejże stajni podlegają specjalnemu nadzorowi i badaniu. 2) Bieżące odkazanie wydzielin i wydaliny chorych koni lub ludzi. 3) Odkazanie końcowe: stajni, pomieszczeń i przedmiotów zakażonych.

Nazwa choroby zakaźnej Nazwa zarazku	Okres wylegania i zaraźliwości	Sposób zakażenia	a) Wrota zakażenia i b) Wydalenia zarazków	Środki zapobiegawcze
3. Wąglik (Anthrax). Lasecznik zarodnikowy (bac. anthracis).	Okres wylegania zwykle od 3 — 7 dni. Zarazek trwały, wysychanie bowiem zarodnikom jego nieszkodzi.	Najczęściej przez szerść i niewyprawione skóry zwierząt chorych na wąglik. Mogą one być źródłem zakażenia w ciągu szeregu miesięcy po uboju, o ile nie były odkazane.	a) Przez urażoną lub zranioną skórę i przez przewód oddechowy i pokarmowy. b) Zarazki wydają się z ropą, płwociną i kałem.	1) Odosobnienie chorego. 2) Odkazanie bieżące wydzielin z ran oraz przedmiotów zakażonych temi wydzielinami. 3) Odkazanie końcowe — mechaniczno-chemiczne. 4) Uodpornienia u ludzi nie stosuje się; u zwierząt zaś ma szerokie zastosowanie (szczepionka Pasteur'a).
4. Gorączka Maltańska (falista) Febris Undulans (melitensis) Zarazek: Brucella melitensis. Brucella abortus Bang.	Okres wylegania od 6 — 16 dni. Okres zaraźliwości podczas całej choroby i często po wyzdrowieniu (nosicielstwo).	Przez mleko zwierząt zakażonych lub moc zwierząt i ludzi zakażonych, a także przez wydzielinę z narządów płciowych byłaby zakażonego.	a) Uszkodzony naskórek lub nabłonek, jama ustna. b) Zarazki wydają się z moczem.	1) Odkazanie bieżące wydaliny chorego i przedmiotów zakażonych wydzielinami. 2) Odkazanie końc. — mechaniczno-chemiczne.
D) CHOROBY SPOŁECZNE:				
1. Gruźlica (Tuberculosis). Prątek Kocha.	Okres wylegania różny i zależy od typu choroby. Okres zaraźliwości trwa przez cały czas wydzielania zarazków przez chorego (t. j. przez czas istnienia prątków w wydzielinach). W płwocinie zarazek żyje kilka miesięcy, najbardziej wytrzymały wśród grupy zarazków niezarodnikujących. Wytrzymuje wysychanie do 3-tygodni (w suchej płwocinie).	Zakażenie kropelkowe przez kontakt z chorym lub z jego wydzieliną z płuc (zakażona płwocina, jak również mocz i kał zakażony) oraz wydzieliną z ognisk chorobowych. Ponadto surowe mleko krów gruźliczych, używanie wspólnych naczyń do jedzenia i picia. Możliwe też zakażenie się przez muchy i kurzy.	a) Przewód noso-gardzielowy (jama ustna). b) Płwocina (przy kaszlu), kał, mocz i ropa.	1) Odosobnienie chorych prątkujących (gruźlica otwarta). 2) Odkazanie bieżące płwociny i przedmiotów zakażonych płwociną (chustki, serwetki, papier zakażony i naczynia oraz wydzielinę z ognisk chorobowych). 3) Odkazanie końcowe — mechaniczno-chemiczne. 4) Uodpornienie noworodków szczepionką B. C. G.
2. Jaglica (Trachoma). Zarazek nieznan.	Okres wylegania ściśle nieokreślony (od 1 — 3 tygodni). Okres zaraźliwości przez czas trwania choroby, zwłaszcza w czasie wydzielin z ognisk na spojówce oka.	Kontakt bezpośredni z chorym oraz pośredni z przedmiotami zakażonymi wydzielinami z oka chorego.	a) Spojówka oczu. b) Wydzieliną z oczu (ropa, łyzy).	1) Odosobnienie dzieci szkolnych. 2) Odkazanie bieżące wydzielin z oczu i przedmiotów zakażonych temi wydzielinami.

Nazwa choroby zakaźnej Nazwa zarazku	Okres wylegania i zaraźliwości	Sposób zakażenia	a) Wrota zakażenia i b) Wydalenia zarazków	Środki zapobiegawcze
3. Kiła (syfilis) (Lues). Zarazek: Krętek blady (Spirochetete pallida).	Okres wylegania zwykle około 3-ch tygodni. Okres zaraźliwości trwa do czasu zagojenia się ognisk chorobowych na skórze lub błonie śluzowej, niezależnie od okresu choroby.	Drogą kontaktu (stosunek płciowy lub pozapłciowy z zakażonym) poza tem pośrednio przez kontakt z przedmiotami zakażonymi przez chorego.	a) Uszkodzona skóra, błony śluzowe (organy płciowe).	1) W ostrych okresach choroby należy zakazać stosunków płciowych, a czasami nawet odosobnić chorego. 2) Odkazanie bieżące wydzielin oraz przedmiotów zakażonych wydzielinami chorego. 3) Odkazanie końcowe mechaniczno-chemiczne. 4) Nadzór nad chorymi do zakończenia kuracji. Zwalczanie prostytucji. Higjena życia płciowego i higjena osobista.
4. Rzeżączka (wiewiór) (Gonorrhoea). Zarazek: Dwoinka Neissera (gonococcus).	Okres wylegania 2 — 3 dni, niekiedy dłużej. Okres zaraźliwości trwa dopóki gonokoki znajdują się w wydzielinach i wydalinach, jak w wypadkach świeżych, tak i dawnych.	Drogą kontaktu (stosunek płciowy), wyjątkowo przez przedmioty świeżo zanieczyszczone wydzieliną chorego.	a) Organy płciowe, śluzówka oka. b) Wydzielina z błony śluzowej narządów moczopłciowych, a nawet spojówek oka.	1) Bieżące odkazanie wydzielin z ognisk chorobowych oraz przedmiotów świeżo zakażonych wydzielinami. 2) Zakaz stosunków płciowych do czasu zupełnego wyleczenia. 3) Jak wyżej. 4) Jak wyżej.
E) INNE CHOROBY:				
1. Tężec (Tetanus). Zarazek: laseczka tężca zarodnikowa (b. tetani).	Okres wylegania od 4-ch dni do 2-ch tygodni i dłużej. Chory niezaraźliwy dla otoczenia z wyjątkiem, jeżeli ma wydzielinę z ran, która może być zakażona. Zarazek bardzo trwały, wysychanie nie szkodzi zarodnikom, które zachowują się przeto b. długo.	Źródło zakażenia: nawóz zwierzęcy, gleba, kurz uliczny.	a) Zanieczyszczenie zranionej skóry nawozem lub ziemią, zawierające zarodniki tężca.	1) Odkazanie bieżące ran. 2) Szczepienia zapobiegawcze surowicą przeciw tężcową w każdym przypadku zanieczyszczania rany ziemią lub nawozem.
2. Róża (Erisipelas). Zarazek: Paciorkowiec haemolizujący (Streptococcus haemolyticus).	Okres wylegania 1 — 3 dni, niekiedy dłużej. Okres zaraźliwości podczas całego trwania choroby i niekiedy długo jeszcze po wyzdrowieniu.	Drogą kontaktu z chorym albo przez przedmioty zanieczyszczone wydzielinami chorego.	a) Przez zanieczyszczenie lekkich uszkodzeń naskórka lub błon śluzowych. b) Wydzielina z ran lub z ropni.	1) Odosobnienie chorego do czasu zupełnego wyzdrowienia. 2) Odkazanie bieżące wszystkich przedmiotów zanieczyszczonych wydzielinami chorego. 3) Odkazanie końcowe mechaniczno-chemiczne.

UWAGA: Odosobnienie dzieci wieku szkolnego patrz tablica przepisów zapobiegawczych, obowiązująca we wszystkich szkołach i zakładach wychowawczych (Okólnik Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr. 1 W. F. 838/32 Dz. Urz. 1932 r. Nr. 1).

OKÓLNIK Nr. 15/35

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 22 marca 1935 r. Nr. Zn. 6a/1-5

w sprawie jednorocznej praktyki szpitalnej.

Do

*Panów Wojewodów i Pana Komisarza
Rządu na m. st. Warszawę.*

Na podstawie § 3 ust. (2) rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 30 stycznia 1934 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, o wykonywaniu praktyki lekarskiej (Dz. U. R. P. Nr. 11, poz. 96) Ministerstwo Opieki Społecznej ogłasza w załączniku spis zakładów leczniczych oraz innych, nadających się do odbywania w nich jednorocznej praktyki szpitalnej. W miarę potrzeby należy składać Ministerstwu Opieki Społecznej wniosek o uzupełnienie spisu lub o skreślenie z niego zakładów.

(1) Praktyka szpitalna powinna trwać pełne 12 miesięcy. Jeżeli praktykant pracuje jednocześnie w dwóch specjalnościach, zaliczeniu podlega praca tylko w jednej z nich. Kurs ratownictwa i obrony przeciwgazowej, zakończony wynikiem pomyślnym, podlega zaliczeniu do rocznej praktyki szpitalnej, jeżeli był on odbyty w okresie trzymiesięcznej praktyki w zakładach, których wybór pozostawiony jest uznaniu praktykanta w myśl postanowień § 3 ust. (1) wyżej powołanego rozporządzenia.

(2) Wobec tego, że praktykanci, zatrudnieni w zakładach, z reguły nie mają możliwości zarobkowania i że, z drugiej strony, zakłady odnoszą niewątpliwą korzyść z pomocy praktykantów, słuszne jest, aby byli oni za swą pracę wynagradzani. Ministerstwo Opieki Społecznej prosi zatem Panów Wojewodów (Pana Komisarza Rządu na m. st. Warszawę) o poczynienie starań, aby praktykanci otrzymywali stosownie do warunków miejscowych wynagrodzenie pieniężne, bezpłatne utrzymanie lub mieszkanie w zakładzie leczniczym.

(3) Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Opieki Społecznej.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą poprzednie zarządzenia w granicach, unormowanych zarządzeniem niniejszym, w szczególności pismo okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 22 maja 1930 r. Nr. Z. O. 1634/30 w sprawie rozporządzenia o obowiązku odbywania jednorocznej praktyki szpitalnej przez lekarzy wraz z późniejszymi zmianami.

Podsekretarz Stanu:

(—) *Dr. E. Piestrzyński*

1 Załącznik.

W Y K A Z

zakładów leczniczych i innych, uznanych przez Ministerstwo Opieki Społecznej za nadające się do odbywania w nich jednorocznej praktyki szpitalnej.

I. Miasto stołeczne Warszawa:

- 1) Szpital Dzieciątka Jezus.
- 2) " Św. Ducha.
- 3) " Przemienienia Pańskiego.
- 4) " Św. Rocha.
- 5) " Św. Łazarza.
- 6) " Ewangelicki.
- 7) " Wolski.
- 8) " Starozakonnych.
- 9) " Główny Polskiego Czerwonego Krzyża.
- 10) " Kolejowy św. Wojciecha.
- 11) Lecznica SS. Elżbietanek im. św. Antoniego.
- 12) Zakład Położniczy im. Ks. Anny Mazowieckiej.
- 13) Zakład Położniczy św. Zofji.
- 14) " " św. Elżbiety.
- 15) Szpital dla dzieci im. Karola i Marji.
- 16) " " " przy ul. Kopernika 43.
- 17) " " " im. Bersonów i Baumannów.
- 18) Dom Wychowawczy im. Ks. Baudouina.
- 19) Szpital Ubezpieczalni Społecznej.
- 20) Instytut Radowy im. Marji Skłodowskiej-Curie.
- 21) Kliniki uniwersyteckie:
 - a) Przy Szpitalu Dzieciątka Jezus (wewnętrzna, chirurgiczna, położniczo-ginekologiczna, okulistyczna, neurologiczna).
 - b) Przy Szpitalu św. Ducha (wewnętrzna, chirurgiczna, laryngologiczna).
 - c) chorób dziecięcych,
 - d) dermatologiczna,
 - e) psychiatryczna (przy szpitalu św. Jana Bożego).
- 22) Zakłady przy katedrach teoretycznych Wydziału Lekarskiego:
 - a) higieny,
 - b) medycyny sądowej,
 - c) anatomii patologicznej,
 - d) serologii i mikrobiologii.
- 23) Instytut Oftalmiczny.
- 24) Akademia Stomatologiczna.
- 25) Szpitale wojskowe.
- 26) Szpital św. Stanisława.
- 27) " św. Jana Bożego.
- 28) Państwowy Zakład Higieny.
- 29) Centralny Instytut Wychowania Fizycznego (na Bielanach).
- 30) Ośrodki Zdrowia Nr. I i VIII.

II. W o j e w ó d z t w o białostockie: **Biała:**

Białystok:

Szpital Miejski.

Grodno:

- 1) Szpital Miejski.
- 2) „ Wojskowy Okręgowy Nr. III.

Łomża:

Szpital św. Ducha.

Choroszcza:

Szpital dla psychicznie chorych.

III. W o j e w ó d z t w o kieleckie:

Kielce:

Szpital św. Aleksandra.

Radom:

- 1) Szpital św. Kazimierza.
- 2) „ św. Zygmunta.
- 3) „ Starozakonnych.

Sosnowiec:

Szpital Ubezpieczalni Społecznej:

- a) Renardowski,
- b) Pogoniski,
- c) Zakład Położniczy.

Będzin:

Szpital Samorządowy.

Busk:

Kolonja Lecznicza Dziecięca im. Dr. med.
Rektora Brudzińskiego.

IV. W o j e w ó d z t w o krakowskie:

Kraków:

- 1) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. V.
- 2) Państwowy Szpital św. Łazarza.
- 3) Szpital O. O. Bonifratrów.
- 4) „ Żydowski.
- 5) „ Ubezpieczalni Społecznej.
- 6) Kliniki uniwersyteckie:
 - a) II. Wewnętrzna,
 - b) Chirurgiczna,
 - c) Położniczo-ginekologiczna,
 - d) Okulistyczna,
 - e) Neurologiczno-psychiatryczna.
- 7) Zakłady przy katedrach teoretycznych Wydziału Lekarskiego:
 - a) Medycyny sądowej,
 - b) Higieny.

Szpital Powszechny.

Nowy Sącz:

Szpital Powszechny.

Tarnów:

- 1) Szpital dla dzieci.
- 2) „ Powszechny.
- 3) „ Żydowski.

U w a g a: Uznawana będzie tylko praktyka, odbyta równocześnie w Szpitalach Powszechnym i Żydowskim.

Zakopane:

- 1) Sanatorium Polskiego Czerwonego Krzyża.
- 2) Sanatorium „Odrodzenie”.
- 3) Szpital Klimatyczny.

Kobierzyn:

Państwowy Szpital Psychiatryczny.

V. W o j e w ó d z t w o lubelskie:

Lublin:

- 1) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. II.
- 2) Szpital św. Wincentego à Paulo.
- 3) „ św. Jana Bożego.
- 4) „ dla dzieci im. Dzieciątka Jezus.
- 5) „ św. Józefa.

Chełm:

Międzykomunalny Szpital Psychiatryczny.

VI. W o j e w ó d z t w o lwowskie:

Lwów:

- 1) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. VI.
- 2) Państwowy Szpital Powszechny.
- 3) Szpital Lwowskiej Gminy Wyznaniowej Żydowskiej.
- 4) Szpital Ubezpieczalni Społecznej.
- 5) Kliniki uniwersyteckie:
 - a) chorób wewnętrznych,
 - b) chirurgiczna,
 - c) położniczo-ginekologiczna,
 - d) chorób nosa, gardła i uszu,
 - e) chorób nerwowych i umysłowych,
 - f) chorób dziecięcych,
 - g) chorób ocznych,
 - h) chorób skórnych i wenerycznych,
 - i) stomatologiczna.
- 6) Zakłady przy katedrach teoretycznych Wydziału Lekarskiego:
 - a) higieny,
 - b) medycyny sądowej.

- 7) Państwowy Zakład dla psychicznie chorych w Kulparkowie.
- 8) Instytut Biologii Ogólnej Prof. Weigla.
- 9) Filja Państwowego Zakładu Higjeny.
- 10) Miejski Ośrodek Zdrowia.

Drohobycz:

Szpital Powszechny.

Przemysł:

- 1) Szpital Powszechny.
- 2) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. X.

VII. W o j e w ó d z t w o ł ó d z k i e:

Łódź:

- 1) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. IV.
- 2) Szpital Miejski na Radogoszczu.
- 3) " " św. Józefa.
- 4) " " Ubezpieczalni Społecznej im. Prezydenta Prof. Ignacego Mościckiego.
- 5) " " Starozakonnych im. małż. Poznańskich.
- 6) " " Ewangelicki.
- 7) " " „Betleem“.
- 8) " " Ewangelickiego T-wa Filantropijnego im. św. Jana.
- 9) " " Ginekologiczno-Położniczy im. św. Elżbiety.
- 10) Zakład Położniczy Ubezpieczalni Społecznej m. Łodzi.
- 11) Zakład Ginekologiczno-Położniczy przy Łódzkim T-wie Niesienia Pomocy Położnicom i Niemowlętom (przy ul. Dr. Sterlinga Nr. 13).
- 12) Zakład Położniczy T-wa Linas Chacedek.
- 13) Szpital dla dzieci im. Anny Marji.
- 14) Filja Państwowego Zakładu Higjeny.

Kochanówka pod Łodzią:

Szpital dla psychicznie i nerwowo chorych.

Kalisz:

- 1) Szpital Międzykomunalnego Związku Szpitalnego.
- 2) Szpital Miejski św. Trójcy.

Piotrków Trybunalski:

- 1) Szpital św. Trójcy.
- 2) " " Ubezpieczalni Społecznej.
- 3) " " Żydowski im. małż. Braun.

Warta pod Sieradzem:

Szpital Psychiatryczny.

VIII. W o j e w ó d z t w o n o w o g r ó d z k i e:

Baranowicze:

Szpital Międzykomunalny.

Lida:

Szpital Państwowy.

Słonim:

Państwowy Szpital Epidemiczny.

IX. W o j e w ó d z t w o p o l e s k i e:

Brześć n/Bugiem:

- 1) Szpital Miejski
- 2) " " Kolejowy.
- 3) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. IX.

Pińsk:

Szpital Sejmikowy.

X. W o j e w ó d z t w o p o m o r s k i e:

Toruń:

- 1) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. VIII.
- 2) Szpital Miejski.

Chełmno:

Szpital Powiatowy.

Działdowo:

Szpital Powiatowy.

Gdynia:

Szpital św. Wincentego.

Grudziądz:

Szpital Miejski.

Kocborowo:

Krajowy Zakład Psychiatryczny.

Świecie nad Wisłą:

Krajowy Zakład Psychiatryczny.

XI. W o j e w ó d z t w o p o z n a ń s k i e:

Poznań:

- 1) Wojskowy Szpital Okręgowy Nr. VII.
- 2) Szpital Miejski.
- 3) " " Przemienienia Pańskiego.
- 4) " " św. Józefa dla dzieci.
- 5) " " Dżakonisek.
- 6) " " Wewnętrzny Nr. 2 Ubezpieczalni Społecznej.

- 7) Wojewódzki Zakład Ginekologiczno-Położniczy.
- 8) Zakład Radiologii Ubezpieczalni Społecznej.
- 9) Kliniki uniwersyteckie:
 - a) chorób wewnętrznych przy Szpitalu Miejskim,
 - b) chirurgiczna przy Szpitalu Przemienienia Pańskiego,
 - c) ginekologiczna przy Wojewódzkim Zakładzie ginekologiczno - położniczym,
 - d) psychiatryczna,
 - e) okulistyczna,
 - f) dermatologiczna,
 - g) otolaryngologiczna,
 - h) neurologiczna.
- 10) Zakład Uniwersytecki Medycyny Sądowej.
- 11) Studium Wychowania Fizycznego.

Bydgoszcz:

- 1) Szpital Miejski im. Giese-Rafalskiej.
- 2) „ Powiatowy.
- 3) „ św. Florjana.
- 4) Wojewódzkie Sanatorium dla piersiowo chorych w Smukale pod Bydgoszczą.

Chodzież:

Sanatorium dla płucno chorych.

Gniezno:

Szpital Miejski.

Dziekanka (pow. gnieźnieński):

Wojewódzki Zakład Psychiatryczny.

Inowrocław:

Szpital Miejski.

Ludwików:

Sanatorium dla płucno chorych.

Ostrów:

Szpital Powiatowy.

Kościan:

Wojewódzki Zakład Psychiatryczny.

Owińska (pow. poznański):

Wojewódzki Zakład Psychiatryczny.

Kowanówko (pow. Oborniki):

Sanatorium dla płucno chorych.

Krotoszyn:

Szpital Powiatowy.

Strzelno:

Szpital Powiatowy.

Września:

Szpital Powiatowy.

Wągrowiec:

Szpital Powiatowy.

XII. W o j e w ó d z t w o ś l ą s k i e:

Katowice:

- 1) Szpital Miejski.
- 2) „ O. O. Bonifratrów.
- 3) „ Lecznica Bracka.

Cieszyn:

- 1) Szpital Miejski.
- 2) „ S. S. Elżbietanek.

Bielsko:

Szpital Miejski.

Bystra:

Dom Zdrowia.

Siemianowice:

Szpital Ogólny.

Szarlejk:

- 1) Szpital Powiatowy.
- 2) Lecznica Bracka.

Tarnowskie Góry:

Szpital Powiatowy.

Bleszowice:

Lecznica Bracka.

Knurów:

Lecznica Bracka.

Hajduki Nowe:

Lecznica Bracka.

Mysłowice:

Lecznica Bracka.

Rydułtowy:

Lecznica Bracka.

Ruda:

Lecznica Bracka.

Rybnik:

- 1) Lecznica Bracka.
- 2) Szpital św. Juljusza.
- 3) Zakład Psychiatryczny.

Wodzisław:

Lecznica Bracka.

Lubliniec:

Zakład Psychiatryczny.

XIII. W o j e w ó d z t w o s t a n i s ł a -
w o w s k i e:

Stanisławów:

Szpital Powszechny.

Kołomyja:

Szpital Powszechny.

Stryj:

Szpital Powszechny.

XIV. W o j e w ó d z t w o t a r n o p o l s k i e:

Tarnopol:

- 1) Szpital Powszechny.
- 2) Ośrodek Zdrowia.

XV. W o j e w ó d z t w o w a r s z a w s k i e:

Aleksandrów Kujawski:

Szpital Powiatowy.

Drewnica:

Szpital Psychiatryczny.

Gostynin:

Wojewódzki Zakład Psychiatryczny.

Kutno:

Szpital Powiatowy.

Mińsk Mazowiecki:

Szpital Powiatowy.

Mława:

Szpital Powiatowy.

Otwock:

- 1) Sanatorium Miejskie (dla chorych na płuca).

- 2) Sanatorium Sejmiku Warszawskiego (dla chorych na płuca).

Płock:

Szpital Fundacyjny im. św. Trójcy.

Płońsk:

Szpital Sejmikowy.

Rudka:

Sanatorium dla chorych na płuca.

Rypin:

Szpital Powiatowy.

Skierniewice:

Szpital Sejmikowy.

Tworki:

Szpital Państwowy dla psychicznie chorych.

Włocławek:

Szpital Sejmikowy im. św. Antoniego.

XVI. W o j e w ó d z t w o w i l e Ń s k i e:

Wilno:

- 1) Szpital Wojskowy Obozu Warownego.
- 2) „ Miejski św. Jakóba.
- 3) „ „ Żydowski.
- 4) „ „ „Sawicz”.
- 5) „ „ Zakaźny.
- 6) „ Kolejowy.
- 7) „ Gminy Żydowskiej.
- 8) Kliniki uniwersyteckie:
 - a) chorób wewnętrznych,
 - b) chirurgiczna,
 - c) położniczo-ginekologiczna,
 - d) dermatologiczna,
 - e) chorób dziecięcych,
 - f) oczna,
 - g) otolaryngologiczna,
 - h) neurologiczna.
- 9) Zakłady przy Katedrach teoretycznych Wydziału Lekarskiego:
 - a) higieny,
 - b) medycyny sądowej,
 - c) bakterjologii,
 - d) stomatologii.
- 10) Państwowy Zakład Psychiatryczny.
- 11) Filja Państwowego Zakładu Higieny.
- 12) Miejski Ośrodek Zdrowia.

Giębokie:

Szpital Państwowy.

Oszmiana:

Szpital Państwowy.

Święciany:

Szpital Państwowy.

Wilejka:

Szpital Państwowy.

XVII. W o j e w ó d z t w o w o ł y ń s k i e:

Kowel:

Szpital Powiatowy Sejmikowy.

Krzemieniec:

Szpital Powiatowy Sejmikowy.

Łuck:

Szpital Powiatowy Sejmikowy.

Równe:

Szpital Powiatowy Sejmikowy.

3.

OKÓLNIA NR. 17/35

MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 12 marca 1935 r. Nr. Zn. 3c/15-5

w sprawie sposobu oceny pracy przychodni przeciwgruźliczych.

Do

*Panów Wojewodów i Pana Komisarza
Rządu na m. st. Warszawę.*

Przesyłając w załączeniu instrukcję o ocenie organizacji i pracy przychodni przeciwgruźliczych, Ministerstwo Opieki Społecznej zwraca uwagę na następujące okoliczności:

Wskazówki, zawarte w instrukcji, przeznaczone są przede wszystkim dla użytku lekarzy, przeprowadzających inspekcje przychodni przeciwgruźliczych, a także dla użytku władz, sprawujących nadzór nad nimi, i dla instytucji organizujących je.

Liczby, podane w instrukcji, opracowane zostały na podstawie wieloletniej obserwacji pracy przychodni przeciwgruźliczych w Polsce, tem samem liczby te nie są liczbami tylko teoretycznymi.

Wskazówki i liczby, podane w instrukcji, nie są sztywne ani stałe. Mogą, a niejednokrotnie powinny one być stosowane w sposób krytyczny i odmienny z uwzględnieniem szczególnych przypadków lub warunków miejscowych.

Zadaniem instrukcji, poza ustaleniem zasad pracy i sposobu jej oceny, jest dać wytyczne, w jaki sposób przychodnie powinny być organizowane, po jakiej linii powinny iść w nich prace, jak również jakich błędów należy unikać.

Zdarza się, że niektóre przychodnie wykazują dużą liczbę osób, nad którymi sprawują opiekę, stwarzając tem samem pozór, że pra-

cuja dobrze. Tymczasem po głębszem wejrzeniu w ich pracę spostrzeżę się, że np. choroby na gruźlicę niebezpieczną dla otoczenia stanowią jedynie znikomy odsetek; jest to dowodem błędnej działalności rozpoznawczej. Oczywiście nie należy bezwzględnie wymagać, aby zgodnie z wytycznymi, zawartymi w dziale „E” instrukcji, liczba chorych na gruźlicę wynosiła dokładnie 40% wszystkich osób, pozostających pod opieką przychodni, lub aby w tej liczbie liczba prątkujących dochodziła do 35%, zaś liczba chorych na gruźlicę gruźliowców przyoskrzelowych do 25%, jednak znaczniejsze odchylenia od tych wskaźników są niepożądane i wskazywałyby na błędy rozpoznawcze (np. najczęściej spotyka się w sprawozdaniach wysoką, dochodzącą do 60%, liczbę chorych na gruźlicę gruźliowców przyoskrzelowych).

Dział „J” został opracowany w zarysach ogólnych wyłącznie na podstawie przyjęć lekarskich i wywiadów pielęgniarskich, z pominięciem prac innych (badań laboratoryjnych, roentgenologicznych i t. p.), na których wykonanie potrzebny czas narazie nie mógłby być obliczony. Wobec tego jednak, że podana norma przyjęć i wywiadów jest niska i że obliczenia są robione dla 100% chorych, którzy powinni pozostawać pod opieką, a z których w rzeczywistości tylko część zostanie objęta przez przychodnię, podany czas pracy personelu powinien być wystarczający dla wykonania wszystkich badań pomocniczych.

Podane liczby będą pomocne do ustalenia wymagań dla przychodni przeciwgruźliczych, stanowiących część ośrodka zdrowia. Zdarza się często, że ośrodek obsługuje znaczną liczbę ludności, mając mały personel pielęgniarski lub nieznaczną liczbę godzin lekarskich; ośrodek bywa zakwalifikowany jako „dobry”, ponieważ ma wysoką liczbę porad i wywiadów we wszystkich działach pracy razem wziętych; krytyczne jednak rozpatrzenie działalności przychodni przeciwgruźliczej oddzielnie wykazuje, że nieznaczną tylko odsetek chorych na gruźlicę jest objęty działalnością ośrodka i że na tych chorych przypada minimalna liczba wywiadów domowych.

Należy stosować do przychodni przeciwgruźliczych jednakowe kryteria niezależnie od tego, czy mieszczą się one w ośrodkach, czy są samodzielne.

Proszę Pana Wojewodę (Pana Komisarza Rządu): 1) o polecenie lekarzom rządowym i samorządowym zapoznania się z załączoną instrukcją, 2) o podjęcie starań, aby przychodnie pod względem zaopatrzenia i działalności osiągnęły wymagany poziom we wszystkich działach, 3) o nadsyłanie uwag w sprawie stosowania instrukcji w praktyce i co do wysokości podanych norm.

Podsekretarz Stanu:

(—) *Dr. E. Piestrzyński*

Załącznik do o. M. O. S. Nr. 17/35
z dn. 12. III. 1935 r.

I N S T R U K C J A

Ocena organizacji i działalności przychodni przeciwgruźliczych.

I. System oceny.

Dla oceny organizacji i działalności przychodni przeciwgruźliczych wprowadza się system punktacji metodą amerykańską. Na organizację instytucji, jak i na jej działalność składa się wiele czynników, a więc na organizację — lokal, urządzenie wewnętrzne, personel, jego kwalifikacje, zasięg działalności przychodni i t. p.; na działalność — charakter pracy lekarskiej, pielęgniarskiej, wydajność pracy.

Za maksymalną liczbę przyjęto 100 punktów, liczbę umowną, niewypływającą z żadnych obliczeń, lecz jako dogodną i podzielną; liczba ta oznacza najwyższy stopień, możliwy do osiągnięcia przez przychodnię w którymkolwiek z działów przy obecnym stanie wymagań, a więc np.: jeśli personel odpowiada pod względem przygotowania najwyższym wymaganiom, przychodnia w tym dziale otrzymuje 100 punktów (lekarz-ftizjolog z praktyką kliniczną i społeczną, który w zupełności opanował dżagnostykę chorób płucnych, technikę odmy sztucznej i metody zapobiegawcze, pielęgniarka dyplomowana z praktyką społeczną, reszta personelu pomocniczego zapewnia dobre funkcjonowanie i staranne utrzymanie przychodni).

Przyjęto za zasadę, że każda przychodnia spełnia pewną choćby minimalną rolę, każdej może być przyznana minimalna chociażby liczba punktów, że najbardziej prymitywna przychodnia stanowi zawiązek akcji przeciwgruźliczej i po odpowiedniej reorganizacji i uzupełnieniach może być postawiona na wysokim poziomie. Dlatego przyjęto metodę punktacji, a nie kwalifikacji na b. dobre, dobre i złe. Dyskwalifikacja przychodni może wpłynąć deprymująco i zniechęcić do dalszej pracy; dyskwalifikacja świadczyłaby o działalności złej, a więc szkodliwej. Niema przychodni, która byłaby szkodliwa. Natomiast przyznanie dla pewnego działu pracy 10 punktów, gdy najwyższa ocena wynosi 100 p., świadczy o tem, że dział ten osiągnął zaledwie 10% pełnej wartości.

II. Sposób stopniowania oceny.

Dla ułatwienia ustala się 5 „poziomów“ (patrz tabela).

Jeśli najwyższa liczba punktów zgodnie z instrukcją w danej pozycji jest:

	100	50	40	30	25	20	15	10	5
to przy najlepszych wynikach oceny należy przyznać	100	50	40	30	25	20	15	10	5
przy pewnych nieznacznych niedociągnięciach	75	37	30	25	18	15	11	8	3
przy stwierdzeniu połowy wartości (wydajności)	50	25	20	15	12	10	7	5	2
przy minimalnym efekcie (kwalifikacji)	25	12	10	8	6	5	4	3	1
przy zupełnym braku	0	0	0	0	0	0	0	0	0

III. Cele metody punktacji.

Celem metody punktacji jest:

- 1) Zobrazowanie wymagań, jakim przychodnia powinna odpowiadać na podstawie dotychczas wydanych okólników, instrukcyj i działalności wzorowych instytucji.
- 2) Konkretnie przedstawienie dla każdej przychodni oddzielnie jej właściwych zadań na danym określonym terenie.
- 3) Wskazanie braków i koniecznych uzupełnień przychodni w różnych dziedzinach.
- 4) Podkreślenie, w jakim kierunku praca winna być prowadzona, w jakim kierunku wysiłek zrobiony, aby postawić daną instytucję na odpowiednim poziomie.

IV. Wytyczne oceny.

Do osoby, dokonywającej inspekcji przychodni, będzie należało przystosowanie oceny do warunków pracy przychodni. Podane wskaźniki liczbowe nie są sztywne, są to wskaźniki orjentacyjne; więc np. jeśli wskaźnikiem dla odwiedzin chorego na gruźlicę zaraźliwą jest 1 wywiad miesięcznie, to, jeśli rodzina jest kulturalna, warunki domowe dobre, odosobnienie dokładne, odwiedziny te mogą być zmniejszone do minimum.

Inaczej należy traktować pracę przychodni wielkomięskiej, inaczej — przychodni wiejskiej.

Podane tu wskazówki i określenia należy traktować, jako materiał do doświadczeń i obserwacji, z których po kilku latach mogą się wyłonić nowe liczby i wskaźniki.

1. Dane ogólne.

- a) Przychodnia przeciwgruźlicza w
Województwo powiat
Lekarz powiatowy
dane za rok
Liczba mieszkańców w
(miejscowość, w której jest przychodnia)

Przychodnia obsługuje:
 miasteczko odległość od
 przychodni ilu mieszk. . . .
 wies odległość od przy-
 chodni ilu mieszk. . . .

Razem osób

w tem ubezpieczonych i członków ich
 rodzin w %
 w tem nieubezpieczonych członków ich
 rodzin w %

Liczba szkół w rejonie przychodni . . .
 Liczba dzieci w szkołach
 Komisja poborowa czynna w
 Ubezpieczalnia społeczna w
 Szpital (pawilon) dla gruźlicy
 Sanatorium w Liczba łóżek
 Prewentorium w Liczba łóżek

b) Liczba zgonów z gruźlicy w rejonie¹⁾
 przychodni w roku
 Liczba całkowita
 na 10.000 mieszkańców

Liczba chorych na gruźlicę niebezpiecz-
 ną dla otoczenia w rejonie przychodni²⁾

c) Budżet.

Dochody rzeczywiste

Zł gr

Udział samorządu

„ Ubezpieczalni

Zapomoga Ministerstwa Opieki Społecznej.

Udział I-wa Przeciwgruźliczego.

Dochód ze znaczka.

Inne.

Razem:

¹⁾ Na podstawie dotychczasowych danych można
 przyjąć, że umiera rocznie przeciętnie 20 osób na 10.000
 ludności (w woj. warszawskim, łódzkim, kieleckim,
 lubelskim, poleskim, stanisławowskim, lwowskim
 i krakowskim umiera z gruźlicy około 25 na 10.000
 osób rocznie; w woj. białostockim, wileńskim, nowo-
 gródzkim, wołyńskim, poznańskim, pomorskim
 i tarnopolskim około 20 osób na 10.000 ludności i w
 woj. śląskim — około 15 osób na 10.000 ludności). Jeśli
 zatem przyjmujemy za liczbę mieszkańców w rejonie przy-
 chodni, to liczba zgonów z gruźlicy będzie się równała.

$$X = \frac{20 \times L}{10.000}$$

²⁾ Liczbę chorych na gruźlicę niebezpieczną dla
 otoczenia (prątkujących) oblicza się przez pomnożenie
 liczby zgonów przez 6. Liczbę tę otrzymuje się z zesta-
 wienia pracy przychodni w dużych miastach: Warsza-
 wie, Łodzi, Częstochowie, Sosnowcu, Lublinie, Wilnie,
 Poznaniu, Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie i Lwo-
 wie. W przychodniach tych miast liczba prątkujących
 wahała się od 3,2 do 7,9 na 1 zgon, przeciętna równała
 się 5,8 prątkujących na 1 przypadek śmierci z gruźlicy,
 a w Warszawie, Poznaniu, Bydgoszczy i Krakowie nawet
 znacznie więcej. Wobec tego przyjęto liczbę 6 chorych
 z gruźlicą niebezpieczną dla otoczenia na 1 zgon z gruź-
 licy.

Liczba ta jest bezwzględnie wyższa i w miarę do-
 skonaleń się pracy przychodni będzie ona wzrastała do
 chwili, kiedy przychodnia obejmie opieką wszystkich
 chorych na gruźlicę w swoim okręgu.

Wydatki rzeczywiste:

Lokal
 Opał
 Światło
 Lekarz I godz. po zł.
 Lekarz II godz. po zł.

Pielęgniarka I
 Pielęgniarka II
 Laborant

Służba
 Badanie płwociny
 Prąd (badanie radiologiczne)
 Druki
 Pomoc materialna
 Propaganda
 Inne wydatki (jakie)

Razem:

Budżet pożądany dla wykonania
 całkowitej pracy w danym okręgu.
 Zł

Lokal (opał, światło)
 Praca lekarska godz. po zł.
 Urządzenie (jakie)
 „ pielęgniarska godz. po zł.
 „ laboratoryjna godz. po zł.
 „ służby niższej godz. po zł.

Badania płwociny
 Badania roentgenologiczne
 Druki
 Pomoc materialna
 Propaganda

Razem:

2. Sposób oceny przychodni przeciwgruźliczej.

Urządzenie przychodni

A. Lokal.

Najwyższa liczba
 punktów 100

Przyznana liczba
 punktów

1) Budynek.

Budynek oddzielny, dobrze zaprojekt-
 owany, specjalnie na przychodnię lub
 ośrodek zdrowia (w innym przypadku
 przy ocenie należy brać pod uwagę po-
 łożenie w domu mieszkalnym, piętro,
 wejście i t. p.) 25

2) Pomieszczenie¹⁾.

Przy dostatecznej liczbie pokoi, od-
 powiedniej wielkości i racjonalnem
 przeznaczeniu 20

¹⁾ Liczbę pokoi i ich przeznaczenie należy trak-
 tować różnie, zależnie od charakteru przychodni, więc
 np. duża (wiełkowiejska) powinna mieć: poczekalnię, po-
 kój rejestracyjny, gabinet z boksami, laboratorium, 2 po-
 mieszczenia dla Roentgena, pokój do naświetlań, pokój do
 zabiegów. Przychodnia średnia: poczekalnia (i rejestra-
 cja), gabinet z boksami, laboratorium (i lampy) Roent-
 gen. Przychodnia mała: poczekalnia (rejestracja i lampa), ga-
 binet (stolik do badań laboratoryjnych).

	Najwyższa liczba punktów 100
3) Położenie przychodni. Przy położeniu w środku okręgu w miejscu dla wszystkich łatwo dostępnym	15
4) Zaopatrzenie w wodę. Przy istnieniu wody bieżącej i możliwości mycia rąk przez personel i pacjentów	10
5) Ustęp Higienicznie urządzone, porządnie utrzymane, dostępny dla pacjentów	10
6) Utrzymanie lokalu Lokal i otoczenie przychodni utrzymane czysto, przychodnia sprządana po każdym przyjęciu	20
B. Urządzenie wewnętrzne	100
1) Meble Meble racjonalne, w dostatecznej ilości, łatwe do utrzymania w czystości	10
2) Waga i wzrostomierz	5
3) Spluwaczki pokojowe Spluwaczki pokojowe łatwe do użycia i do odkażenia	5
4) Mikroskop Mikroskop, z którego można korzystać bez ograniczeń	15
5) Inne urządzenia laboratoryjne (do badania płwociny, moczu i krwi)	5
6) Aparat Roentgena ¹⁾ . Aparat (własny lub innej instytucji), z którego przychodnia może korzystać bez ograniczeń	20
7) aparat do odmy ¹⁾	15
8) lampa kwarcowa ¹⁾	5

¹⁾ W przychodniach małych należy brać pod uwagę umiejętność nawiązania kontaktu ze szpitalem lub przychodnią większą, dokąd pacjenci byliby kierowani i przyjmowani bez trudności.

Przyznana liczba punktów

9) Druki rejestracyjne. System Polskiego Związku Przeciwgruźliczego lub ośrodków zdrowia w komplecie	10
10) Materiały propagandowe Tablice w poczekalni, przezroczka do pogadanek i broszury, ulotki, książki do wypożyczania i rozdawania	10

Najwyższa liczba punktów 100
Przyznana liczba punktów

C. Personel.

Personel lekarski, pielęgniarski i inny pomocniczy, odpowiadający wymaganiom	100
1) Personel lekarski ²⁾	50
2) „ „ pielęgniarski ³⁾	40
3) Inny personel ⁴⁾	10

D. Organizacja.

1) Zasięg działania: Przychodnia udziela w swoim okręgu pomocy całej ludności (ubezpieczonej i nieubezpieczonej)	20
2) Opieka nad szkołami. Przychodnia stale opiekuje się dziećmi, skierowanymi przez lekarza szkolnego, lub sama po przebadaniu dzieci wyodrębnia i stale opiekuje się zakwali-	

²⁾ Dla przychodni dużych i średnich należy wziąć pod uwagę wymagania, którym powinien odpowiadać lekarz przychodni zgodnie z przepisami okólnika Ministra Opieki Społecznej z dnia 13 marca 1933 r. Nr. 9/33, a więc lekarz taki powinien być fizjologiem, powinien opanować roentgenodiagnostykę klatki piersiowej i technikę odmy sztucznej. W przychodniach małych technika odmy może nie być wymagana. We wszystkich przychodniach lekarz przyjmujący obowiązany jest wykonywać obowiązki określone w § 5. a dla kierownika również w § 3 załącznika do wyżej wymienionego okólnika.

³⁾ Pielęgniarka powinna mieć dyplom 2-letniej szkoły pielęgniarskiej, w przychodniach w małych miastach i wsiach — przeszkolenie według ustalonego przez Ministerstwo Opieki Społecznej programu we wzorowej instytucji lub kursu P. Z. P. Dla uzyskania najwyższej oceny pielęgniarka powinna wykonywać obowiązki, określone w § 12, a dla starszej pielęgniarki w § 8 załącznika do okólnika M. O. S. z dnia 13. III. 1933 r. Nr. 9/33. Dla obsługi lamp nie jest wymagana dyplomowana pielęgniarka.

⁴⁾ Inny personel powinien być tak wykwalifikowany i w takiej liczbie, aby wszystkie działy jego pracy były należycie wykonane: prowadzenie ksiąg: inwentarzowej, kasowej, protokołów i t. p., utrzymanie porządku w przychodni, rozdawnictwo zapomóg i t. p. O ile te prace są wykonywane przez personel pielęgniarski dolicza się również 10 punktów.

likowanemi do tego dziećmi ze wszystkich szkół 20

3) Opieka nad poborowymi¹⁾

Przychodnia opiekuje się poborowymi, zdyskwalifikowanymi z powodu zmian w płucach 15

4) przychodnia ma stały kontakt ze szpitalem²⁾ lub sanatorjum w ten sposób, że pomiędzy temi instytucjami panuje stała wymiana 20

5) Przychodnia współpracuje ściśle z ubezpieczalnią, instytucjami opieki społecznej, zakładami społecznymi i dobroczynnymi w swoim okręgu . . . 10

6) Przychodnia udziela pomocy materialnej³⁾ 15

E. Praca lekarska rozpoznawcza.

1. Badanie pacjentów 30

- z tego: a) Liczba porad⁴⁾ — 3
 b) „ „ chorych na gruźlicę⁵⁾ — 3
 c) w tem Koch +2) — 3
 d) „ „ „ —2) — 3
 e) „ „ gruźlica gruczołów przyoskrzelowych⁶⁾ — 3

¹⁾ Przychodnia powinna nawiązać kontakt z komisią poborową i uzyskać stałe przesyłanie spisu poborowych zdyskwalifikowanych.

²⁾ O ile w danej miejscowości niema szpitala ani sanatorjum, należy brać pod uwagę prace, podjętą w celu umieszczenia uleczalnych w sanatorjach dalszych, oraz zwiększenie opieki domowej nad pozostającymi w rodzinach chorymi.

³⁾ Do pomocy materialnej zalicza się: rozdawnictwo tranu, mleka, innych produktów spożywczych, środków odkażających, spluwaczek, łóżek, zapomóg pieniężnych.

⁴⁾ Na 1 pacjenta powinny przypadać rocznie przynajmniej 2 porady. Jeżeli przychodnia miała np. 300 pacjentów, powinna udzielić 600 porad; ponieważ udzieliła tylko 400 porad, liczba przyznanych punktów będzie się równać:

$$x = \frac{3 \times 400}{600} = 2 \text{ punkty.}$$

⁵⁾ Liczba chorych na gruźlicę powinna się równać około 40% ogółu pacjentów. Liczbę tę otrzymano, jako przeciętną działalność rozpoznawczej przychodni polskich i francuskich. Zgodnie z temi samemi danemi skład tej grupy powinien stanowić w przybliżeniu: Koch + 35% Koch — 35%, gruźlica gruczołów przyoskrzelowych 25%, inne postacie gruźlicy 5%. Sa to dane tymczasowe które ulegną zmianie w miarę podnoszenia się poziomu przychodni.

Najwyższa liczba punktów 100
Przyznana liczba punktów

- f) w tem inne postacie gruźlicy⁷⁾ — 3
 g) w obserwacji⁸⁾ — 3
 h) w styczności⁹⁾ — 3
 i) jeszcze bez rozpoznania⁹⁾ — 3
 k) sposób prowadzenia kart lekarskich⁷⁾ — 3

2. Badanie płwociny 25

Oblicza się przeciętnie przynajmniej 2 badania rocznie na każdego pacjenta przychodni.

3. Badanie roentgenologiczne . . . 25

Wymagane jest przynajmniej jedno prześwietlenie (zdjęcie) rocznie na każdego pacjenta przychodni.

4. Próby tuberkulinowe 10

Liczba prób tuberkulinowych powinna odpowiadać przynajmniej liczbie dzieci zbadanych po raz pierwszy w przychodni w ciągu roku.

5. Inne badania laboratoryjne i odczyn⁸⁾ Biernackiego 10

F. Praca lekarska lecznicza 100

1. Leczenie chorych w szpitalach i sanatorjach⁹⁾ 35

Na 100 chorych na gruźlicę powinno być umieszczonych 10-ciu w ciągu roku w zakładach leczniczych.

⁶⁾ Niezależnie od 40% chorych na gruźlicę pacjentów, opiekę w przychodni powinno znaleźć około 35% osób w obserwacji, 20% „kontaktów” (w styczności z chorymi) i około 5% jeszcze bez rozpoznania (razem 40% plus 35% plus 20% plus 5% = 100%).

⁷⁾ Ostatnie 3 punkty dolicza się za wyraźne, porządne prowadzenie kart, podpis lekarza na każdej z nich i t. p.

⁸⁾ Do „innych badań laboratoryjnych” zalicza się badanie moczu treści żołądka i kału na laseczniki gruźlicy; liczbowe określenie norm tych badań dla przeciętnej przychodni narazie nie jest możliwe. Przy ocenie działalności przychodni należy uwzględnić racjonalne stosowanie tych badań np. badanie treści żołądka u dzieci, podejrzanym o gruźlicę. Odczyn Biernackiego, bardzo pomocny przy rokowaniu, który jest stosowany tylko w niektórych przychodniach, powinien znaleźć znacznie szersze zastosowanie niż dotychczas.

⁹⁾ Podana norma może obowiązywać tam, gdzie w okręgu przychodni jest oddział szpitalny lub sanatorium. W miejscowościach, nie mających zakładu leczniczego, należy brać pod uwagę te same względy, co w dziale D (patrz odsyłacz 2).

Najwyższa liczba punktów 100
Przyznana liczba punktów

	Najwyższa liczba punktów 100	Przyznana liczba punktów
2. Stosowanie odmy sztucznej ¹⁾	30	
" leczenia chirurgicz- nego	5	
3. Stosowanie światłolecznictwa ²⁾	15	
4. Leczenie swoiste ³⁾	10	
5 " nieswoiste ⁴⁾	5	
G. Rejestracja.	100	

Wskaźnik (niezależnie od systemu kart) dokładne wypełnianie kart i wszelkich druków — sprawozdań dziennych, kwartalnych, rocznych, porządne utrzymanie kart, kartotek; racjonalne posiłkowanie się kartami.

H. Praca społeczno-zapobiegawcza. 100

1) Wywiady domowe⁵⁾ 30

Wskaźnik: przynajmniej 3 wywiady rocznie na 1 chorego na gruźlicę, będącego pod opieką przychodni.

2) Opieka nad środowiskiem chorego⁶⁾ 30

¹⁾ Ocena tej strony działalności wymaga znajomości następujących danych: czy wszystkie osoby, zakwalifikowane do leczenia odmą, otrzymały to leczenie, a z pośród leczonych, czy u wszystkich dopełnienia były stosowane regularnie. Jest konieczne, aby pierwsze założenie odmy odbyło się w szpitalu (na stacji odmy sztucznej), dopełnienia natomiast mogą być stosowane w przychodni. Za leczenie chirurgiczne dolicza się 5 p., o ile przychodnia może się wykazać skierowaniem do leczenia chirurgicznego (phrenicoexairesis, thoracoplastica).

²⁾ Przyjęto, że naświetlań potrzebuje 20% dzieci, będących pod opieką przychodni, przy serji 15 naświetlań przypada 3 naświetlenia na 1 dziecko z pośród ogółu dzieci, będących pod opieką przychodni, dlatego, przynajmniej za naświetlenia najwyższą liczbę punktów 15, należy za normę tymczasową przyjąć 3-krotnie większą liczbę naświetlań od liczby będących pod opieką dzieci. Przytem należy zwrócić uwagę, czy naświetlenia są stosowane serjami, czy też, jak to się jeszcze czasem zdarza, duża liczba dzieci otrzymuje po parę naświetlań. W tym przypadku przychodnia otrzymuje tylko punkty w dziale B, w tym zaś otrzymuje zmniejszoną liczbę lub nawet 0.

³⁾ Leczenie złotem, tuberkulinoterapia.

⁴⁾ Leczenie farmaceutyczne.

⁵⁾ Należy brać pod uwagę nie tylko liczbę wywiadów, lecz i sposób ich wykonywania, zgodny z wymaganiami racjonalnej akcji przeciwgruźliczej, a więc: 1) pierwszy wywiad w rodzinie, w której została rozpoznana gruźlica niebezpieczna dla otoczenia, powinien być zrobiony w ciągu 2-tygodni, o ile są dzieci, to natychmiast, a potem raz na miesiąc; 2) w przypadku gruźlicy niezaraźliwej odwiedzin powinny być dokonywane, jak przy gruźlicy zaraźliwej, o ile są dzieci. Ponadto podlegają odwiedzinom: gruźlica gruczołów przyoskrzelowych u dzieci i wszelkie kontakty, t. j. osoby, stykające się z chorym na gruźlicę.

⁶⁾ Liczba 30 oblicza się, o ile wszystkie kontakty są pod opieką przychodni i są należycie odwiedzane. Liczba punktów zmniejsza się w zależności od % kontaktów, znajdujących się pod opieką przychodni.

	Najwyższa liczba punktów 100	Przyznana liczba punktów
3) Opieka nad młodzieżą szkolną	10	
4) Umieszczanie w zakładach zapobiegawczych	5	
Norma tymczasowa: przynajmniej 15% dzieci, znajdujących się pod opieką przychodni, powinno korzystać z prewentorjów dziennych, kolonij i półkolonij.		
5) Opieka nad poborowymi	5	

Wskaźnik: wszyscy poborowi, których spisy przychodni otrzymuje, zostali otoczeni opieką przychodni.

6) Szczepienia BCG⁷⁾ 10
Wskaźnik: szczepienia są przeprowadzane, nad szczepionymi jest roztoczona stała opieka.

7) Propaganda.
Wskaźnik: udział w dniach przeciwgruźliczych, propaganda w szkołach, odczyty i pokazy dla rodziców.

8) Pomoc materialna 5
Wskaźnik: pomoc materialna jest stosowana przez przychodnię lub instytucję, z przychodnią związaną, w szerokim zakresie i w sposób racjonalny, to jest po wywiadach i dokładnym zakwalifikowaniu i na właściwy okres (nie doraźnie).

J. Wydajność pracy przychodni.

I. Opierając się na faktycznej liczbie zgonów z gruźlicy lub w braku tych danych na przybliżonej liczbie zgonów z gruźlicy w rejonie przychodni, oblicza się: 1) przybliżoną liczbę chorych na gruźlicę w rejonie przychodni, 2) liczbę godzin pracy lekarskiej i pielęgniarskiej—potrzebnych dla całkowitego obsłużenia chorych z rejonu przychodni (porady lekarskie i wywiady).

II. Oblicza się liczbę godzin przyjęć lekarskich i pracy pielęgniarek, którymi rozporządza przychodnia, oraz

III. Oblicza się, jakiej liczbie godzin pracy personelu odpowiada praca, dokonana przez przychodnię.

1) Przyjmujemy 20 zgonów na 10.000 ludności.

2) Przyjmujemy, że liczba prątkujących równa się przynajmniej liczbie zgonów $\times 6$, że prątkujący stanowią około 35% ogółu chorych na gruźlicę i że chorzy na gruźlicę ogółem stanowią około 40% ogółu pacjentów poradni (patrz Dział E.).

3) Oblicza się na 1 godzinę przyjęć lekarskich — 4 porady i oblicza się na 1 pielęgniarską

⁷⁾ Wskaźnik liczbowy jest niemożliwy do wprowadzenia w naszych warunkach. Należy wziąć pod uwagę nawet pojedyncze przypadki szczepienia metodą Calmett'a i staranną ich obserwację.

kę — zatrudnioną przez cały dzień pracy — około 1200 wywiadów domowych w ciągu roku i praca wewnętrzna w poradni.

Do I. W ten sposób na każde 10,000 mieszkańców przypada w ciągu roku około 20 zgonów z gruźlicy, około 120 (20 × 6) pracowników, którzy stanowią około 35% ogółu chorych na gruźlicę; około 340 chorych na gruźlicę ($\frac{120 \times 100}{35}$) stanowią oni około 40% ogółu pacjentów poradni, zatem 850 ($\frac{340 \times 100}{40}$) osób wymaga opieki poradni. Wobec tego, by obsłużyć 10,000 mieszkańców, przychodnia przeciwgruźlicza ma udzielić: (850 × 2) = 1,700 porad lekarskich oraz dokonać (340 × 3) = 1,020 wywiadów pielęgniarskich.

Potrzeba na to:

- a) (1,700 : 4) = 425 godzin przyjęć lekarskich w ciągu roku t. zn. 9 godzin tygodniowo,
- b) oraz 1 pielęgniarki, poświęcającej cały (8-godzinny) dzień pracy wyłącznie dla przychodni przeciwgruźliczej.

Do II. Oblicza się faktyczną liczbę godzin przyjęć lekarskich w tygodniu oraz przeciętną dzienną liczbę godzin pracy pielęgniarskiej. Jeżeli pielęgniarka poświęca poradni przeciwgruźliczej 2 godziny dziennie, to znaczy, że poradnia posiada $\frac{1}{4}$, jeśli 4 godziny — to $\frac{1}{2}$ siły pielęgniarskiej i t. p.

Do III. Np. przychodnia udzieliła 500 porad, co wymaga około 125 godzin przyjęć w ciągu roku — 2 $\frac{1}{2}$ godziny w tygodniu.

Poradnia dokonała 500 — 600 wywiadów w ciągu roku — co wymaga zatrudnienia przez $\frac{1}{2}$ dnia pracy pielęgniarskiej, a więc dokonana praca pielęgniarska przychodni wymagałaby $\frac{1}{2}$ siły pielęgniarskiej.

Pierwsza liczba (I) ma znaczenie orientacyjne i wskazuje, do jakiej obsady w przychodni należy dążyć; dwie liczby następne służą do obliczania liczby punktów za ten dział pracy. Jeśli więc przychodnia, którą nazwiemy X, rozporządza liczbą godzin do obsłużenia 50% ludności w swoim okręgu, a w rzeczywistości obsłużyła tylko 25% mieszkańców, to, o ile za obsłużenie owych 50% miałyby przyznanych 100 punktów, za obsłużenie 25% otrzyma:

$$\frac{25 \times 100}{50} = 50 \text{ punktów.}$$

VI. Sprawy ogólnie-administracyjne.

1.

OKÓLNIAK Nr. 13/35

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 8 lutego 1935 r. Nr. BP. 8/1-5

w sprawie zmiany umów z pracownikami kontraktowymi, pełniącymi obowiązki niższych funkcjonariuszów.

Do

Panów Wojewodów: Wileńskiego, Nowogródzkiego i Poleskiego, Okręgowych Inspektorów Pracy, Przewodniczącego Trybunału do spraw ubezpieczeń społecznych w Poznaniu, Dyrektora Państwowego Zakładu Higjeny, Dyrektorów Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku, Dyrektorów Państwowych Szpitali Psychjatrycznych w Tworzech i Wilnie oraz Dyrektorów Państwowych Zakładów Zdrojowych.

Nawiązując do okólnika Ministerstwa Opieki Społecznej z dnia 11 lutego r. b. Nr. 6/35

w sprawie wynagrodzenia za służbę w niedziele i święta, Ministerstwo Opieki Społecznej prosi Panów o uzupełnienie punktu 2 umów służbowych, zawartych z pracownikami kontraktowymi, przez zamieszczenie na dotychczasowych umowach służbowych klauzuli o treści następującej:

„Punkt 2 umowy, zawartej w dniu
. uzupełnia się nowym ustępem o brzmieniu następującem:

Za pełnienie służby w niedziele i święta Pan otrzymywać będzie dodatek według norm i na warunkach, określonych dla niższych funkcjonariuszów państwowych.

Dnia
podpis pracownika
kontraktowego:

Podpis kierownika urzędu“

P. o. Dyrektora Biura
Personalnego:

(—) Stanisław Trella

2.

**OKÓLNİK Nr. 16/35
MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 26 marca 1935 r.

w sprawie obowiązku natychmiastowego powiadomienia Ministerstwa o faktach, pociągających za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną lub sędowo-karną w stosunku do pracowników.

Do

Panów: Prezesa Trybunału dla spraw ubezpieczeń społecznych w Poznaniu, Dyrektora Państwowego Zakładu Higjeny, Dyrektorów Państwowych Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku, Dyrektorów Państwowych Zakładów Zdrojowych, Okręgowych Inspektorów Pracy, Dyrektorów Państwowych Szpitali dla chorych psychicznie w Tworkach i Wilnie, Naczelnego Dyrektora Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Komisarza Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, Dyrektora Centrali Zakupów dla Kas Chorych i Dyrektorów Ubezpieczalni Społecznych.

Ostatnio miały miejsce przypadki zbyt późnego powiadomienia Ministerstwa o faktach, pociągających za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną lub nawet sędowo-karną w stosunku do pracowników podległych Panom urzędów, zakładów i instytucyj. Niejednokrotnie wiadomości o faktach takich docierały do Ministerstwa wcześniej drogą uboczną niż urzędową. Dochodzące w ten sposób wiadomości są często przejawskrawione i dalekie od rzeczywistego stanu, przez co Ministerstwo, nie posiadając właściwego oświetlenia sprawy, nie może względem nich zająć odrazu odpowiedniego stanowiska, na czem cierpi tylko dobro służby.

W związku z powyższem, celem zapobieżenia podobnym zdarzeniom na przyszłość, polecam Panom kierownikom poszczególnych urzędów, zakładów i instytucyj, ażeby pod osobistą odpowiedzialnością, po otrzymaniu wiadomości o fakcie, pociągającym za sobą odpowiedzialność dyscyplinarną lub sędowo-karną w stosunku do podległych sobie pracowników, zapoznali się niezwłocznie osobiście ze stanem faktycznym sprawy i powiadomili o nim natychmiast Ministerstwo Opieki Społecznej (Biuro Personalne) z równoczesnym zawiadomieniem o wydanych zarządzeniach. Panowie Dyrektorowie Ubezpieczalni Społecznych oraz Pan Dyrektor Centrali Zakupów dla Kas Chorych obowiązani są ponadto jednocześnie zawiadomić Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Minister:

(—) *J. Paciorkowski*

3.

PISMO OKÓLNE

Ministerstwa Opieki Społecznej

z dnia 21 marca 1935 r. Nr. BP. 22/8-5

w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w okresie choroby.

Do

Panów: Dyrektorów Departamentów, Głównego Inspektora Pracy, Dyrektora Gabinetu Ministra, Naczelnika Wydziału Zatrudnienia i Migracji, Prezesa Trybunału dla spraw ubezpieczeń społecznych w Poznaniu, Dyrektora Państw. Zakładu Higjeny, Dyrektorów Państw. Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku, Dyrektorów Państw. Zakładów Zdrojowych, Okręgowych Inspektorów Pracy, Dyrektora Państw. Szpitala dla chorych psychicznie w Tworkach, Dyrektora Państw. Szpitala Psychjatrycznego w Wilnie i Wojewody Lwowskiego jako likwidatora Tymczasowego Wydziału Samorządowego.

Podaje się do wiadomości i zastosowania niżej załączony okólnik Nr. 6 Prezydjum Rady Ministrów z dnia 22 lutego 1935 r.

p. o. Dyrektora Biura Personalnego:

(—) *Stanisław Trelła*

1 zał.

Zał. do p. o. M. O. S.
z dn. 21.III. 1935 r.

OKÓLNİK Nr. 6

Prezydjum Rady Ministrów

z dnia 22 lutego 1935 r.

w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w okresie choroby.

Do

wszystkich Ministerstw

w Warszawie.

Art. 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323), oraz oparty na tej podstawie punkt 3 wzoru umów z państwowymi pracownikami kontraktowymi (okólnik Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 października 1930 r. Nr. 8936/30) upoważnia pracodawcę do potrącania z wynagrodzenia pracownika w ciągu pierwszych trzech miesięcy niemożności pełnienia obowiązków skutkiem choroby lub nieszczęśliwego wypadku kwot, jakie pracownik otrzyma w gotówce z tytułu ubezpieczenia prawnopublicznego. Postanowienia te, poczynając od dnia 1 stycznia 1934 r. t. j. od dnia wejścia w życie

ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. R. P. Nr. 51, poz. 396) stały się w odniesieniu do pracowników umysłowych nieaktualne, ponieważ w myśl art. 95 ust. (5) te same ustawy pracownicy ci nie mają prawa do zasiłku chorobowego w okresie czasu, w którym przysługuje im prawo do całkowitego wynagrodzenia od pracodawcy. Od tej daty więc nie należy potrącać pracownikom umysłowym, zatrudnionym w służbie państwowej, z ich wynagrodzenia umownego w ciągu pierwszych trzech miesięcy niemożności pełnienia obowiązków skutkiem choroby lub nieszczęśliwego wypadku żadnych kwot z tytułu zasiłku chorobowego.

p. o. Dyrektora Biura Personalnego:

(—) *J. Jagiełło*

4.

PISMO OKÓLNE

Ministerstwa Opieki Społecznej

z dnia 21 marca 1935 r. Nr. BP. 11/2-5.

w sprawie urlopów wielkanocnych.

Do

Panów: Dyrektorów Departamentów, Dyrektora Gabinetu Ministra, Głównego Inspektora Pracy, Naczelnika Wydziału Zatrudnienia i Migracji, Prezesa Trybunału dla spraw ubezpieczeń społecznych w Poznaniu, Dyrektora Państw. Zakładu Higjeny, Dyrektorów Państw. Zakładów badania żywności i przedmiotów użytku, Dyrektorów Państw. Zakładów Zdrojowych, Okręgowych Inspektorów Pracy, Dyrektora Państw. Szpitala dla psychicznie chorych w Tworkach, Dyrektora Państw. Szpitala Psychjatrycznego w Wilnie.

Stosownie do okólnika Nr. 8 Prezydium Rady Ministrów z dnia 7 marca r. b. Nr. 48-24/3, zawiadamiam, że w roku bieżącym mogą być udzielane urlopy funkcjonariuszom państwowym w okresie Świąt Wielkiejnocy od dn. 19 do 23 kwietnia r. b. włącznie, przedewszystkiem tym, którzy nie korzystali z urlopów na święta Bożego Narodzenia.

W związku z powyższem Pan Minister upoważnił Panów do udzielania podległym sobie funkcjonariuszom 5-dniowych urlopów w terminie wyżej podanym, o ile względy służbowe na to pozwolą.

p. o. Dyrektora Biura Personalnego:

(—) *Stanisław Trella*

5.

PISMO OKOLNE

MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 30 marca 1935 r. Nr. Pr. 9/19-5

w sprawie XII Tygodnia L. O. P. P.

Zgodnie z okólnikiem Prezydium Rady Ministrów Nr. 5 z dnia 16 lutego 1935 r. Ministerstwo Opieki Społecznej zawiadamia, że:

Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, wzorem lat ubiegłych, organizuje w r. b. w czasie od 12—19 maja „XII Tydzień L. O. P. P.”.

Ze względu na wielką doniosłość celów „Ligi” ze stanowiska państwowego oraz z uwagi na jej charakter — jako stowarzyszenia wyższej użyteczności — podległe Ministerstwu Opieki Społecznej władze, urzędy i instytucje winny udzielić możliwie najwydatniejszego poparcia „Lidze” w jej poczynaniach, związanych z urządzeniem tej imprezy.

Z pol. Ministra:

(—) *Z. Dworzańczyk*
Dyrektor Gabinetu

KOMUNIKATY:

1. W sprawie korzystania z usług Polskiego Biura Podróży „Orbis”.

Polskie Biuro Podróży Orbis uległo obecnie zasadniczej reorganizacji przez wprowadzenie kapitału społecznego, reprezentowanego przez P. K. O. w miejsce kapitału prywatnego, powołanie do władz Orbisu wyższych urzędników państwowych i poddanie gospodarki Biura ścisłej i systematycznej kontroli przez fachowe czynniki P. K. O.

Na tak przeobrażonym Orbisie ciąży wielki obowiązek organizowania polskiego ruchu turystycznego i kierowania nim na terenie wewnętrzno-krajowym oraz zagranicznym.

Obsługa Orbisu obejmuje: sprzedaż biletów kolejowych normalnych i ulgowych po ściśle oryginalnej cenie taryfowej, organizowanie wyjazdów i wycieczek zbiorowych i indywidualnych, urządzenie kolonij wakacyjnych, zarówno zimowych, jak i letnich, przeprowadzanie kuracji ryczałtowych w zdrojowiskach, organizowanie takich pobytów w uzdrowiskach i letniskach, przejazdów zbiorowych i t. p.

Wzmoczone agendy i obowiązki nałożone na Orbis mogą być przezeń wykonane jedynie przy poparciu całego społeczeństwa przez korzystanie z jego usług w dziedzinie podróżnictwa.

Ministerstwo Opieki Społecznej, doceniając znaczenie i pożyteczność pracy zreorganizowanego Orbisu w tak szerokim zakresie, popiera jego wysiłki, zalecając wszystkim pp. urzędnikom i pracownikom Ministerstwa korzystanie z jego usług.

2. W sprawie wydawnictw Ligi Morskiej i Kolonjalnej.

Liga Morska i Kolonjalna prowadzi od dłuższego czasu b. żywą akcję propagandową zagadnień morskich i kolonjalnych wśród najszerszych mas społeczeństwa w kraju i zagranicą za pośrednictwem czterech czasopism, a mianowicie:

- a) miesięcznika „M o r z e”, prenumerata roczna 12 zł
- b) miesięcznika „P o l s k a n a m o r z u”, prenumerata roczna 2 „
- c) miesięcznika „S z k w a t”, prenumerata roczna 6 „
- d) kwartalnik „S p r a w y m o r s k i e i k o l o n j a l n e”, prenum. roczna 6 „

Akcja Ligi Morskiej i Kolonjalnej zasługuje na pełne poparcie, a wymienione wyżej wydawnictwa na rozpowszechnienie.

ZAMÓWIENIA I WPLATY NALEŻY KIEROWAĆ POD ADRESEM
MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ, WARSZAWA. UL. DŁUGA 38/40.

NAKŁADEM MINISTERSTWA OPIEKI SPOŁECZNEJ

TŁOCZONO CZCIONKAMI DRUKARNI PAŃSTWOWEJ, MIODOWA 22. Nr. 76148.
